

ՄՈՆԻՏՈՐԻՆԳԻ ԵՎ ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԿԻՍԱՄՅԱԿԱՅԻՆ ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎԱՅՈՑ ՁՈՐԻ ՄԱՐԶԻ
2015-2018 ԹՎԱԿԱՆՆԵՐԻ
ՍՈՑԻԱԼ-ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ ԾՐԱԳՐԻ
2016 ԹՎԱԿԱՆԻ ՏԱՐԵԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔԱՅԻՆ ՊԼԱՆԻ

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

1. **ՀԱՊԱՎՈՒՄՆԵՐԻ ՑԱՆԿ**
2. **ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ**
3. **ՓՄՁ ԵՎ ՄԱՍՆԱՎՈՐ ՀԱՏՎԱԾԻ ԶԱՐԳԱՑՈՒՄ**
4. **ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ ՈԼՈՐՏՆԵՐ**
 - 4.1. Կրթություն
 - 4.2. Մշակույթ, սպորտ և երիտասարդություն
 - 4.3. Առողջապահություն
 - 4.4. Սոցիալական պաշտպանություն, երեխաների իրավունքների պաշտպանություն
5. **ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆ**
6. **ԲՆԱՊԱՀՊԱՆՈՒԹՅՈՒՆ**
7. **ՔԱՂԱՔԱՇԻՆՈՒԹՅՈՒՆ**
8. **ՏԱՐԱԾՔԱՅԻՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒՄ, ՏԵՂԱԿԱՆ ԻՆՔՆԱԿԱՌԱՎԱՐՈՒՄ ԵՎ ՔԱՂԱՔԱՑԻԱԿԱՆ ՀԱՍԱՐԱԿՈՒԹՅՈՒՆ**
 - 8.1. Տարածքային կառավարում
 - 8.2. Տեղական ինքնակառավարում
 - 8.3. Քաղաքացիական հասարակություն

1. ՀԱՊԱՎՈՒՄՆԵՐԻ ՑԱՆԿ

ԱԱՌ	Ազգային անվտանգության ռազմավարություն
ԱԱՀՀՀ	Առավել աղքատ համայնքների համալիր հետազոտություն
ԱԽ	Աշխատանքային խումբ
ԱՄԳ	Աղքատության մասնակցային գնահատում
ԱՎԾ	Ազգային վիճակագրական ծառայություն
ԳԷՖ	Գլոբալ էկոլոգիական ֆոնդ
ԵՄ	Եվրամիություն
ԿԶԾ	Կայուն զարգացման ծրագիր
ՀՀ	Հայաստանի Հանրապետություն
ՀԿ	Հասարակական կազմակերպություն
ՄԱԿ ԶԾ	ՄԱԿ-ի զարգացման ծրագիր
ՄԺԾԾ	Միջին ժամկետ ծախսային ծրագիր
ՄԱՄՀ	Մարդկային աղքատության մոդիֆիկացված համաթիվ
ՄԱԿ ՀՊԾ	ՄԱԿ-ի համաշխարհային պարենի ծրագիր
ՄԶԱՀ	Մարդկային զարգացման ազգային հետազոտություն
ՄԶԳ	Միջազգային զարգացման գործակալություն
ՄԶՄԿ	Մարդկային զարգացման միջազգային կենտրոն
ՄՄՈՒՀ	Միջին մասնագիտական ուսումնական հաստատություն ՀՀ Վայոց ձորի մարզի 2015-2018 թվականների սոցիալ-տնտեսական
ՄԶԾ	զարգացման ծրագիր
ՄՎ	Մոնիտորինգ և վերլուծություն
ՆԴՀ	Նախադպրոցական հաստատություն
ՍԾՏԳ	Սոցիալական ծառայության տեղական գրասենյակ
ՏԱՊ	2016 թվականի տարեկան աշխատանքային պլան
ՏԻՄ	Տեղական ինքնակառավարման մարմին
ՓՄԶ	Փոքր և միջին ձեռնարկություններ
ՓՄԶ ԶԱԿ	Փոքր և միջին ձեռնարկությունների զարգացման ազգային կենտրոն

2.ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2015թ. հունվարի 15-ի թիվ 38-Ն որոշմամբ հաստատված ՀՀ Վայոց ձորի մարզի 2015-2018 թթ. սոցիալ-տնտեսական զարգացման ծրագրի 2016թ. գնահատված կարիքների և տարեկան աշխատանքային պլանի համեմատականը, ինչպես նաև 01.07.2016թ. դրությամբ փաստացի ֆինանսավորման հաշվետվությունը կազմվել է Հայաստանի Հանրապետության Վայոց ձորի մարզպետի որոշմամբ հաստատված Վայոց ձորի մարզային զարգացման ծրագրի մոնիտորինգի և գնահատման աշխատանքային խմբի կողմից:

Ծրագրի ընդհանուր բնութագիրը

Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2015թ. հունվարի 15-ի թիվ 38-Ն որոշմամբ հաստատվեց Հայաստանի Հանրապետության Վայոց ձորի մարզի 2015-2018 թվականների սոցիալ-տնտեսական զարգացման ծրագիրը:

ՏԱՊ-ի նպատակներն են.

- 1) Հնարավոր բոլոր ռեսուրսների համախմբումը ՄԶԾ-ով նախատեսվող 2016 թվականին իրականացվելիք միջոցառումների իրականացման համար
- 2) Նախատեսվող միջոցառումների շաղկապումը ՄԶԾ-ի արդյունքների հետ՝ «տրամաբանական հենքի» համակարգի օգնությամբ
- 3) Միջոցառումների իրականացման ցուցանիշների և արդյունքների ներառումը տրամաբանական հենքում
- 4) Հնարավորության դեպքում միջոցառումների իրականացման ժամկետների՝ ըստ եռամսյակների և դրանց իրականացման համար պատասխանատու կազմակերպությունների սահմանումը
- 5) Դեռևս ֆինանսական միջոցներով չապահովված միջոցառումների համար ֆինանսավորման ռազմավարությունների սահմանումը:

ՏԱՊ-ի իրագործման ընթացքում ակնկալվում է 2016 թվականի կտրվածքով ստանալ հետևյալ հիմնական արդյունքները.

- 1) Մարզի տնտեսության աճի տեմպերի արագացում և դրա հիման վրա շոշափելի արդյունքների արձանագրում
- 2) Բնակչության եկամուտների աճ և մարդկային աղքատության կրճատում
- 3) Բնակչության զբաղվածության աճ և գործազրկության մակարդակի նվազում
- 4) Արդյունաբերության զարգացում
- 5) Գյուղատնտեսական արտադրանքի իրացման ծավալների և ապրանքայնության մակարդակի բարձրացում
- 6) Մարզի բնապահպանական իրավիճակի բարելավում
- 7) Բնակչությանը տրամադրվող սոցիալական ծառայությունների որակի և մատչելիության աստիճանի էական բարձրացում
- 8) Մարզային և համայնքային ենթակառուցվածքների զարգացում
- 9) Տարածքային կառավարման արդյունավետության բարձրացում
- 10) Մարզպետարանի կարողությունների ուժեղացում
- 11) Կառավարման արդյունավետության բարձրացում՝ օպտիմալ ապակենտրոնացում
- 12) Տեղական ինքնակառավարման մարմինների հնարավորությունների և լիազորությունների հիմնավորված ընդարձակում

- 13) Հանրային կառավարման համակարգում հրապարակայնության, թափանցիկության և հաշվետվողականության սկզբունքների արմատավորում
- 14) Քաղաքացիական հասարակության մասնակցային գործընթացի ակտիվացում, մարզային և համայնքային գործընթացներին բնակչության իրազեկվածության աստիճանի բարձրացում
- 15) Տեղեկատվության ազատության աստիճանի բարձրացում:

Ծրագրի ֆինանսավորումը

ՄԶԾ իրագործման համար պահանջվող ֆինանսական միջոցները և նրանց ծախսման ուղղությունները գնահատված են՝ պահանջվող ընդհանուր գումարը 2016թ. – ի համար կազմում է ավելի քան 12.2 մլրդ դրամ:

2015 թվականի ՏԱՊ-ով նախատեսվել է իրականացնել 4.5 մլրդ դրամի ծրագրեր: Նշված միջոցառումներից 01.07.2016 թվականի դրությամբ իրականացվել են **1.972** մլն դրամի ծրագրեր:

2015 թվականի ՏԱՊ իրագործման համար նախատեսված միջոցառումների կատարումն ներկայացված է հավելված 1-ում:

ՀՀ Վայոց ձորի մարզի 2015-2018 թթ. սոցիալ-տնտեսական զարգացման ծրագրի 2016թ. գնահատված կարիքների և տարեկան աշխատանքային պլանի կատարման համեմատականը ներկայացված է հավելված 2-ում:

Ծրագրի մոնիտորինգի և գնահատման հայեցակարգը

ՄԶԾ-ն ունի մոնիտորինգի և գնահատման համապարփակ հայեցակարգ, որը բաղկացած է 4 հիմնական բաղադրիչներից.

- 1) Քաղաքականության ուսումնասիրում
- 2) ՄԶԾ ցուցանիշների և թիրախների վերանայում
- 3) Մասնակցային մոնիտորինգ և գնահատում
- 4) Ազդեցության գնահատում:

Ծրագրի հաշվետվության կառուցվածքը

ՄԶԾ միջանկյալ հաշվետվության ոլորտային բաժինների կառուցվածքը բաղկացած է 4 հիմնական բաժիններից.

- 1) Քաղաքականության վերլուծություն
- 2) Իրականացման առաջընթացը
- 3) Խնդիրները
- 4) Քաղաժ դասերը և հետագա քայլերը:

Քաղաքականության վերլուծություն: Այստեղ ամփոփվել են ոլորտի համար տարվա կտրվածքով առաջարկված ցուցանիշները և միջոցառումները:

Իրականացման առաջընթացը: Այս բաժնում նշվել են 2016 թվականի տարեկան ձեռքբերումները և դրանք կապել ՏԱՊ-ի արդյունքային ցուցանիշների հետ:

Խնդիրները: Այստեղ նկարագրվել է տարվա ընթացքում ծագած յուրահատուկ խնդիրները և խոչընդոտները:

Քաղաժ դասերը և հետագա քայլերը: Այս բաժինը բացահայտում է հետագա այն խնդիրները, որոնք բյուջեի և պլանավորման գործընթացի հիմքը կհանդիսանան:

3.ՓՄՁ ԵՎ ՄԱՍՆԱՎՈՐ ՀԱՏՎԱԾԻ ԶԱՐԳԱՑՈՒՄ

3.1 Քաղաքականության վերլուծություն

Փոքր և միջին ձեռնարկատիրության, ինչպես նաև մասնավոր հատվածի զարգացումը մարզում աղքատության կրճատման և տնտեսական զարգացման ամենակարևոր ուղղություններից մեկն է: Այս կապակցությամբ ՏԱՊ-ով նախատեսվում է.

- 1) Աջակցություն մարզի ՓՄՁ պետական աջակցության տարեկան ծրագրերի իրականացմանը
- 2) Ձեռնարկատիրական գործունեությանն առնչվող իրավաօրենսդրական ակտերի և դրանցում տեղի ունեցող փոփոխությունների վերաբերյալ մարզի գործարարների շրջանակներում տեղեկատվության տարածման միջոցառումների իրականացում:

Այս նպատակներին հասնելու համար կարևորվում է ՓՄՁ ԶԱԿ-ի Վայոց ձորի մարզի ներկայացուցչությունների, մարզպետարանի, մարզային զարգացման հանձնաժողովի, մարզի տեղական ինքնակառավարման մարմինների անմիջական աջակցությունն ու մասնակցությունը գործընթացին:

Կարևոր է շեշտը դնել հատկապես ՓՄՁ աջակցության տարեկան պլանում գյուղական համայնքների շահառուների տեսակարար կշռի մեծացման վրա:

Առաջարկվում է բարձրացնել գործարար ակտիվությունը մարզում բիզնես պլանավորման և կառավարման տարածաշրջանային հատուկ մոտեցումների կիրառման միջոցով՝ ներգրավելով այդ գործընթացներում ՏԻՄ-երին և համայնքների գործարար ներկայացուցիչներին:

3.2 Իրականացման ձեռքբերումները

Մարզում ՓՄՁ ոլորտում իրականացված աշխատանքներն ըստ աջակցման գործիքների և ՓՄՁ սուբյեկտների կարելի է խմբավորել՝

- 1) ՓՄՁ սուբյեկտներին վարկային երաշխավորության տրամադրման ծրագիր
- 2) Սկսնակ գործարարների ձեռներեցության աջակցության ծրագիր
- 3) ՓՄՁ սուբյեկտների թողարկվող արտադրանքի, մատուցվող ծառայությունների շուկաներ առաջ մղման աջակցության ծրագիր
- 4) ՓՄՁ սուբյեկտներին գործարար տեղեկատվական և խորհրդատվական աջակցություն
- 5) Ուսուցողական աջակցություն
- 6) Նեղ մասնագիտական խորհրդատվություն:

- **2016թ 1-ին կիսամյակի ընթացքում վարկային երաշխավորություններ դեռևս չի տրամադրվել:**

- **Սկսնակ գործարարներին ֆինանսական աջակցության տրամադրում**

ՏԵՂԵԿԱՏՎԱԿԱՆ ԵՎ ԽՈՐՀՐԴԱՏՎԱԿԱՆ ԱԶԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ԾՐԱԳՐԵՐ

- Տեղեկատվության տարածում գործունեության բոլոր ուղղություններով-923 այդ թվում.
- Իրավաօրենսդրական ակտերի և դրանցում տեղի ունեցած փոփոխությունների վերաբերյալ տեղեկատվության տրամադրում-540
- Գործարարությանն առնչվող մասնագիտական գրականության (ուղեցույցներ, տեղեկագրեր, հաշվապահական ուղեցույցներ և այլն) և տեղեկատվական այլ նյութերի մշակում և տարածում-133
- Գործարարների հետ խմբային հանդիպումներ-135
- Առցանց բազայի ստեղծում. www.marketplace.smednc.am: Մարզի գործարարներ ընդգրկվել են նշված տեղեկատվական բազայում:
- և այլն

Աջակցություն սկսնակ գործարարներին

Վայոց Ձորի մարզի Արենի համայնքում ընթացել է ծրագրի դասընթացը, որի ընթացքում գինեգործության, չրագործության, հյուրատների և այլ ոլորտների սկսնակ գործարարները սովորել են մշակել իրենց գործարար ծրագրերը, որի արդյունքում 11 մասնակիցներից 8-ը ներկայացրել են իրատեսական ծրագրերը և անցել են ֆինանսավորման փուլ:

Խորհրդատվական և ուսուցողական աջակցություն գործող ՓՄՁ սուբյեկտներին

- մարզի տարբեր համայնքների շուրջ 175 գործարարներ և հաշվապահներ խորհրդատվություն են ստացել էլեկտրոնային հաշվետվությունների ներկայացման , էլեկտրոնային ստորագրությունների ուղղությամբ :
- Խորհրդատվություն է տրամադրվել շուրջ 110 գործարարների շրջանառության հարկի հաշվետվությունների լրացման ուղղությամբ

Աջակցության մեխանիզմների և ներքին կարողությունների զարգացում

ՀՀ մարզերում գործող նորաստեղծ ՓՄՁ սուբյեկտների տվյալների շտեմարանի ստեղծում-շուրջ 30 նոր ՓՄՁ սուբյեկտներով

3.3 Խնդիրները

Վերոնշյալ ցուցանիշների վերլուծությունը ցույց է տալիս, որ մարզում դեռևս ցածր է ՓՄՁ սուբյեկտների տարածաշրջանային ընդգրկվածությունը : Շարունակում է խնդիր մնալ նաև սկսնակ գործարարների և գյուղական համայնքների ներգրավվածությունը աջակցման ծրագրերում:

3.4 Քաղած դասերը և հետագա քայլերը

Գոյություն ունեցող խնդիրների առկայության պարագայում ՄԶԾ ՓՄՁ աջակցման ծրագիրը շարունակում է իրագործվել և այս ուղղությամբ զգալի առաջընթաց է արձանագրվել:

ՓՄՁ աջակցման ծրագրի արդյունավետ շարունակությունը կարևոր նախադրյալ կհանդիսանա մարզում մասնավոր հատվածի զարգացման ռազմավարության մշակման համար:

ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ ՈԼՈՐՏՆԵՐ

4.1. ԿՐԹՈՒԹՅՈՒՆ

4.1.1 Քաղաքականության վերլուծություն

Ելնելով մարզում կրթության ոլորտի ներկա իրավիճակից՝ կրթության որակի և մատչելիության բարձրացումը շարունակվում է դիտվել որպես այս ոլորտի զարգացման գերակա նպատակ: 2016թ. 1-ին կիսամյակում հատկապես ուշադրություն է դարձվել միջնակարգ կրթության համակարգում տեղի ունեցող բարեփոխումներին, ուսումնական ծրագրերի և գնահատման նոր համակարգի, դպրոցի ավարտական, բուհական ընդունելության նոր քննական համակարգի ամրապնդմանը: Լուրջ աշխատանքներ են իրականացվել հատուկ կրթական և կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիք ունեցող երեխաներին հանրակրթական համակարգում ինտեգրելու ուղղությամբ: Մարզի 23 համայնքներում բացվել և գործում են նախակրթարաններ:

2016թ. 1-ին կիսամյակում շարունակվել է դպրոցների և նախադպրոցական ուսումնական հաստատությունների վերանորոգման, տեխնիկական վերազինման և գույքի թարմացման միջոցառումները, ուսուցիչների և դաստիարակների մասնագիտական կարողությունների բարձրացման, նախադպրոցական կրթության զարգացմանն ուղղված միջոցառումների իրականացումը:

4.1.2 Իրականացման առաջընթացը

Շարունակվել են ուսուցիչների վերապատրաստման աշխատանքները, մեկ կամ մեկից ավելի թեմատիկ ուղղվածությամբ: «Հանրակրթության մասին» ՀՀ օրենքի պահանջներին համապատասխան 196 ուսուցիչներ վերապատրաստվել են կատեստավորվեն աշնանը: Հիմք ընդունելով «Հանրակրթության մասին» ՀՀ օրենքի պահանջներին:

Կրթական տեխնոլոգիաների ազգային կենտրոնի (ԿՏԱԿ) ֆինանսական ներդրումների հաշվին համակարգչային դասասեսնյակների ստեղծում, ինտերնետ կապի ապահովում մարզի բոլոր դպրոցներում: Այդ աշխատանքները արդեն ավարտվել են:

Հատուկ կրթության և կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիք ունեցող երեխաների ուսուցման առավել նպաստավոր պայմանների ստեղծման նպատակով մարզի 3 հանրակրթական ուսումնական հաստատություններում (Եղեգնաձորի թիվ 2 հիմնական, Ջերմուկի ավագ և Վայքի հիմնական դպրոցներ) իրականացվել է ներառական կրթության արմատավորում, երեխաների ֆիզիկական կարիքի համապատասխան շինարարական (թեքահարթակների, սանհանգույցների համապատասխանեցման) որոշ աշխատանքների իրականացում:

Աղյուսակ 1 Կրթության ոլորտի 2016թ. 1-ին կիսամյակի արդյունքային ցուցանիշները

Միջոցառման անվանումը	Արդյունքային ցուցանիշը	Թիրախ	Փաստացի
Բարձրացնել կրթական ծառայությունների մատչելիությունը և որակը Վայոց ձորի մարզում	1. Համախառն ընդգրկվածությունը հիմնական դպրոցում	99.5%	99.5%
	2. Աշակերտ - ուսուցիչ հարաբերակցությունը՝ հանրակրթության բնագավառում	6:1	6:1
	3. Ջեռուցման լոկալ համակարգ ունեցող դպրոցների թիվը	19	19
	4. 3-6 տարեկան երեխաների նախադպրոցական հաստատություններում ընդգրկվածության տեսակարար կշիռը այդ տարիքի երեխաների ընդհանուր թվում	30%	30%
	5. Հանրակրթական ծառայությունների որակից աշակերտների և ծնողների բավարարվածության աստիճան	90%	90%
	6. ԲՈՒՀ ընդունված դպրոցի շրջանավարտների տեսակարար կշիռը տվյալ տարվա շրջանավարտների ընդհանուր թվաքանակի մեջ	27%	27%
Ջեռուցման լոկալ համակարգի ներդրում	Ջեռուցման լոկալ համակարգ ունեցող դպրոցների տեսակարար կշիռը	34%	34%
Համակարգչային դասասենյակների ստեղծում, համալրում և ինտերնետ կապով ապահովում)	Ինտերնետ կապով ապահովված դպրոցների թիվը	47	47
Դասավանդման համագործակցային և	Մարզի 44 համայնքների նախադպրոցական և		

մանկավարժական նոր մեթոդների ուսուցում	հանրակրթական ուսումնական հաստատությունների դաստիարակների և ուսուցիչների համար ուսուցման նոր մեթոդների վերաբերյալ դասընթացների կազմակերպում և անցկացում	90%	Ընթացքի մեջ է
Ուսուցիչների պարտադիր ատեստավորման կազմակերպում «Հանրակրթության մասին» ՀՀ օրենքի պահանջներին համապատասխան	Նախապատրաստական աշխատանքների իրականացում ատեստավորման 2-րդ փուլի մասնակից ուսուցիչների համար	20%	20%
Սոցիալապես անապահով, ծնողազուրկ, բազմազավակ ընտանիքների երեխաների ամառային հանգստի կազմակերպում	Մանկական առողջարարական ճամբարներու ամառային հանգստի կազմակերպում	195	195
Հատուկ կրթության և կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիք ունեցող երեխաների ուսուցման նպաստավոր պայմանների ստեղծում, դասընթացների կազմակերպում	Մարզի 3 հանրակրթական ուսումնական հաստատություններում ներառական կրթության զարգացում, թեքահարթակների կառուցում, շինարարական աշխատանքների իրականացում	75	75
Նախադպրոցական հաստատությունների ուսումնանյութական բազայի թարմացում	Մարզի 2 գյուղական համայնքների ՆՈՒՀ-երին կառուելների տրամադրում, գույքի և դիտակտիկ նյութերի ապահովում	2	2

Համեմատական

ՀՀ Վայոց ձորի մարզի 2015-2018 թթ. սոցիալ-տնտեսական զարգացման

ծրագրի կրթության, մշակույթի և սպորտի ոլորտի 2016թ. կիսամյակային գնահատված կարիքների և տարեկան աշխատանքային պլանի

Ոլորտը/Ֆինանսավորման աղբյուրը	2016թ. կարիքների գնահատման արժեքը ըստ ՄԶԾ-ի	2016թ ՏԱՊ-ով նախատեսված իրատեսական բյուջե	Ֆինանսավորման չափը 01.07.2016թ դրությամբ
2.1ԿՐԹՈՒԹՅՈՒՆ, ՄՇԱԿՈՒ ՅԹ ԵՎ ՄՊՈՐՏ	4712200	1,152,200.0	138,400.0
որից՝			
պետական բյուջե			
դոնորներ			
համայնքային բյուջե			
այլ աղբյուրներով			138,400.0

4.1.3 Խնդիրները

Չնայած ՀՀ կառավարության կողմից ոլորտում իրականացվող բարեփոխումներին և ձեռքբերումներին, ուսման որակ և մատչելիություն ապահովելու համար դեռևս դանդաղ է ընթանում դպրոցի նյութատեխնիկական բազայի արդիականացման և հագեցվածության գործընթացը, մասնավորապես՝ գյուղական դպրոցների լաբորատոր սարքավորումներով, որակյալ ինտերնետ կապով, կոշտ գույքով ապահովվածությունը:

Դպրոցականների ամառային հանգստի լիարժեք և արդյունավետ կազմակերպման համար խիստ նպատակահարմար է օգտագործել մարզի յուրահատուկ բնակլիմայական և ռեկրեացիոն ռեսուրսները՝ շեշտը հիմնականում դնելով վրանային ճամբարների ստեղծմանը:

4.1.4 Քաղած դասերը և հետագա քայլերը:

Ոլորտի առջև կանգնած խնդիրների լուծումը հրատապ է և պահանջում է լուրջ ֆինանսական միջոցներ:

4.2. ՄՇԱԿՈՒՅԹ, ՄՊՈՐՏ ԵՎ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՈՒԹՅԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

4.2.1 Քաղաքականության վերլուծություն

2016 թվականի տարվա ընթացքում մշակույթի և սպորտի բնագավառում մարզպետարանի գործունեությունը նպատակաուղղվել է մարզում պետական մշակութային քաղաքականության իրականացմանը, մշակույթի դերի բարձրացմանը, պետական, ազգային և այլ տոների, ազգային ծեսերի ու ծիսակատարությունների վերականգնմանն ու տարածմանը, մշակութային ժառանգության պահպանությանը, զանգվածային միջոցառումների կազմակերպմանը, կադրային քաղաքականության և մշակութային կրթության զարգացմանը, երիտասարդության հետ տարվող աշխատանքների աջակցմանն ու ակտիվացմանը:

Մարզի գյուղական և քաղաքային համայնքներում կկազմակերպվեն ազգային, պետական տոներին նվիրված միջոցառումներ, հոբելյաններ, տարելիցներ, փառատոններ, ցուցահանդեսներ, տոնախմբություններ, համերգային և թատերական ծրագրեր, սպորտային մրցումներ, հուշամրցաշարեր, առաջնություններ և այլն:

Միջոցառումների իրագործման գործում մասնակցել են նաև դոնոր կազմակերպություններ և բարեգործներ:

Անհրաժեշտ աշխատանքներ են իրականացվել մարզի մշակույթի և սպորտի, կրթական հաստատությունների աշխատանքների կազմակերպման, մշակութային և մարզական կառույցների վերանորոգման և համապատասխան գույքով ապահովման ուղղությամբ:

4.2.2 Իրականացման առաջընթացը

2016թ. ծրագրվել է անցկացնել 14 մշակութային միջոցառում, որի համար նախատեսվել է պետ բյուջեից հատկացնել 4,9385 մլն. դրամ: Առաջին կիսամյակում անց են կացվել հետևյալ միջոցառումները՝

Այդ միջոցառումներն են.

1. <<Երգող Վայոց ձոր>> երգչախմբային փառատոն
2. „Ժողովրդական արվեստ” մշակութային փառատոն
3. „Դո ռե մի,, գիտամշակութային փառատոն
4. „ Մարտի – 8 „

4.2.3 Խնդիրները

Չնայած իրականացված աշխատանքներին դեռևս շարունակում է հրատապ մնալ մարզի մշակույթի և սպորտի, կրթական հաստատությունների վերանորոգման և

համապատասխան գույքով ապահովման հարցը: Առաջնահերթ խնդիր է հանդիսանում նաև կադրերի վերապատրաստման և վերաորակավորման հարցը:

4.2.4 Քաղած դասերը և հետագա քայլերը

Հաշվետու ժամանակահատվածում մարզի գյուղական և քաղաքային համայնքներում կազմակերպված մշակութային և սպորտային միջոցառումները էական ազդեցություն են թողել մարզի բնակչության գեղագիտական դաստիարակության, ազատ ժամանցի կազմակերպման, մատաղ սերնդի հոգևոր դաստիարակության վրա: 2015թ. 1-ին կիսամյակում կարևորվել է կազմակերպվող միջոցառումներին բնակչության ակտիվ մասնակցությունը, մասսայական մշակութային և սպորտային միջոցառումների կազմակերպումը և հոգևոր մշակութային կրթության ուղղությամբ աշխատանքների ակտիվացումը:

4.3. ԱՌՈՂՋԱՊԱՀՈՒԹՅՈՒՆ

4.3.1 Քաղականության վերլուծություն

Վայոց ձորի բնակչության բժշկական ապահովումը իրականացվում է 8 բուժհաստատությունների միջոցով:

ՄԶԾ-ի առողջապահության ոլորտի գերակա խնդիր է սահմանվել բժշկության արդյունավետության բարձրացումը:

ՄԶԾ-ում առողջապահության բնագավառի արտացոլված գերակայությունները ներառում են՝ արտահիվանդանոցային և հիվանդանոցային բժշկական օգնության որակի բարելավում, մարզի տարածքում նորագույն տեխնոլոգիաների ներդրում, բժշկական հաստատությունների ռեսուրսների բարելավում:

Իրագործելով ՀՀ կառավարության քաղաքականությունը և ծրագրով նախատեսված միջոցառումները ՀՀ Վայոց Ձորի մարզպետարանը ուշադրություն է դարձրել՝ մարզի առողջության առաջնային պահպանման օղակի որակի և մատչելիության բարձրացմանը՝ մարզի բնակչությանը հնարավորինս առավել չափով ընդգրկելով ընտանեկան բժշկության ինստիտուտի գործառույթների մեջ, գյուղական և քաղաքային բնակչության համաչափ ընդգրկվածությանը նեղ մասնագիտական արտահիվանդանոցային բուժօգնության մեջ, անվճար և արտոնյալ պայմաններում դեղորայքով ապահովման գործընթացի որակի և մատչելիության բարձրացմանը, լաբորատոր-գործիքային ախտորոշիչ հետազոտությունների որակի և հասանելիության համաչափությանը մարզի ամբողջ բնակչության համար:

Հիվանդանոցային բուժօգնության ծառայությունների որակի և մատչելիության բարձրացման համար 2016թ. 1-ին կիսամյակում ձեռնարկվել են միջոցառումներ, որոնք ուղղված էին պերինատալ մահացության ցուցանիշի նվազեցմանը, մայրական մահերի բացառմանը, երկրորդ մակարդակի հիվանդանոցային ծառայությունների որակի ցուցանիշների բարելավմանը, որի արդյունքում նվազել են հիվանդանոցային մահաբերությունը, հիվանդի բուժման միջին տևողությունը, նկատվել է վիրահատական ակտիվության բարձրացում, որի հետ միաժամանակ արձանագրվել է հետվիրահատական բարդությունների նվազեցում:

4.3.2 Իրականացման առաջընթացը

2016թ.-ի առաջին կիսամյակում իրականացված միջոցառումները հետևյալն են.

Արտահիվանդանոցային բուժօգնության գծով.

1. Բարելավվել է ԱԱՊ ոլորտի որակը՝ բարձրացել է ընտանեկան բժշկների որակյալ ծառայություններից օգտվող, սկրինինգային ծրագրերի մեջ ընդգրկված բնակչության տեսակարար կշիռը, ավելացել է նորածինների կրծքով սնուցման ընդգրկվածությունը, 100% ապահովվել է առողջ երեխայի վարման ծավալը, ապահովվել է ՄՀԻՎ 100%-ով:
2. Բարձրացել է դիսպանսերային և նեղ մասնագիտական արտահիվանդանոցային բուժօգնության որակն ու մատչելիությունը՝ աճել է ներգատաբանական, ուռուցքաբանական, սրտաբանական հիվանդությունների վաղ հայտանաբերված դեպքերի տեսակարար կշիռը, գյուղական ազգաբնակչության մասնագիտական բուժօգնության սպասարկման ընդգրկվածությունը, բարձրացել է հղիների վաղ ընդգրկումը նախածննդյան հսկողության մեջ:
3. Բարձրացել է անվճար և արտոնյալ պայմաններում դեղորայքով ապահովվող ազգաբնակչության սպասարկման որակը:
4. Բարձրացել է գյուղական համայնքներում արտագնա լաբորատոր-ախտորոշիչ այցելությունների թիվը:

Հիվանդանոցային բուժօգնության գծով.

1. Իրականացվել է մոր և մանկան առողջության ծառայությունների բարելավում, որի արդյունքում բացառվել է տվյալ ժամանակահատվածում մայրական մահածությունը, իսկ պերինատալ մահացության ցուցանիշներ չեն գրանցվել:
2. Բարելավվել են հիվանդանոցային բուժօգնության որակի ցուցանիշները՝ նկատվում է մահաբերության ցուցանիշի նվազեցում, պլանային վիրաբուժության ակտիվության բարձրացում, ցածր են կլինիկական և ախտաբանաանատոմիական ախտորոշումների չհամընկման դեպքերը:

Բժշկական հաստատությունների ռեսուրսների բարելավման գծով.

1. Շարունակվել է բուժհաստատությունների շենքային պայմանների բարելավումը:
2. Մարզի բոլոր ԲՄԿ-ները, որոնք ընդգրկված էին ԱԱՊ ոլորտի բարեփոխումների ծրագրի մեջ, հազեցվել են ժամանակակից բուժսարքավորումներով և պարագաներով:
3. Շարունակվում է մարզի բուժհաստատությունների կադրային ռեսուրսների բարելավումը՝ ՀԲ կողմից իրականացվող ծրագրի շրջանակներում <<Ընտանեկան բժշկության և բուժքույրության>> գծով Առողջապահության ազգային ինստիտուտում մասնագիտացում են ստացել մարզի ԱԱՊ ոլորտում աշխատող ընտանեկան բժշկներն ու բուժքույրերը: ՀՀ առողջապահության նախարարության և ՀՀ Վայոց ձորի մարզպետարանի համագործակցության արդյունքում ժամանակավոր մարզ են գործուղվել վիրաբուժ, անեստեզիոլոգ, ակնաբուժ, շտապ օգնության ծառայության բժիշկ: Պարբերաբար թարմացվում է բժիշկ-մասնագետների թափուր հաստիքների բազան:

4. Համագործակցություն է իրականացվել մարզային ենթակայության բուժհաստատությունների և <<Ապավեն համայնքներին>> միջազգային բարեգործական կազմակերպության միջև և ընթացքի մեջ է <<Փրկեցեք երեխաներին>> կազմակերպության հետ համագործակցությանն ուղղված աշխատանքները: <<Հայկական ակնաբուժական նախագիծ>> ԲՀ-ի աչքի վիրահատական շարժական կայանի կողմից 2016թ. հունիսի 9-ից 21-ը մարզի 723 բնակչի ցուցաբերվել է անվճար բուժօգնություն:

Աղյուսակ 3 Առողջապահության ոլորտի արդյունքային ցուցանիշները.

Ռազմավարական նպատակներ և առաջնահերթ ծրագրեր	Արդյունքային ցուցանիշներ	Թիրախ	Փաստացի
Ռազմավարական նպատակ 1 Բժշկական արդյունավետություն բարձրացում			
Ծրագիր 1 Արտահիվանդանոցային բ.օգ. որակի բարելավում 1.1 Մարզում առողջության առաջնային պահպանման որակի և մատչելիության բարձրացում՝ ամբողջ մարզի տարածքում ընտանեկան բժշկի ինստիտուտի կայացում	Ընտանեկան բժիշկների որակյալ ծառայություններից օգտվող բնակչության տեսակարար կշիռը	80%	75%
	ազգային օրացույցին համապատասխան՝ ըստ տարիքային խմբերի, ազգաբնակչության ընդգրկվածությունը պատվաստումներում	85-90%	88%
	սկրինինգային ծրագրերի՝ /զարկերակային ճնշման չափում, կրծքագեղձի, արգանդի վզիկի, շականակագեղձի/ ազգաբնակչության ընդգրկվածությունը ըստ տարիքի	80-90%	70%
	առողջ երեխային վարման ծավալի ապահովում	100%	100%
	ՄՀԻՎ ապահովում ամբուլատոր պայմաններում	100%	100%
	ՄՀԻՎ ապահովում ամբուլատոր պայմաններում	90%	88%
	նորածինների կրծքով սնուցման ընդգրկվածություն	100%	100%
1. 2 Արտահիվանդանոցային դիսպանսերային և նեղ մասնագիտական բուժօգնության որակի և մատչելիության բարձրացում /էնդոկրինոլոգիական, ինֆեկցիոն, հոգեբուժական, սրտաբանական, տուբերկուլյոզային,	Ընտանեկան բժշկի կողմից առողջ ապրելակերպի քարոզչություն	100%	100%
	ա/էնդոկրինոլոգիական ծառայության գծով՝ կոմատոզ վիճակով հոսպիտալիզացիայի ցուցանիշի նվազում	K=0	K=0
	հոսպիտալիզացիայի ցուցանիշի նվազում դիաբետով հաշվառված հիվանդների առաջնակի հաշմանդամության մակարդակի իջեցում	15%	16,8%
		100%	100%

մաշկավեներաբանական, արյունաբանական, մանկաբարձգինեկոլոգիական/ամբողջովին ընդգրկելով մարզի տարածքի գյուղական և քաղաքային համայնքներում բնակվող ազգաբնակչությանը	բ/գլյուկոմետրիայի կատարման մակարդակի ապահովում գ/ուռուցքաբանական՝ վաղ հայտնաբերված հիվանդների թիվը ընդհանուրի մեջ /գյուղերում և քաղաքներում դիսպանսերային սպասարկման մեջ ընդգրկված ազգաբնակչության հավասար տեսակարար կշիռ	50-60% 9.8%	48% 5,5%/8,8%
1. 3 Անվճար և արտոնյալ պայմաններում դեղորայքով ապահովման գործընթացի որակի և մատչելիության բարձրացում	- անվճար և արտոնյալ պայմաններում դեղորայքով ապահովվող ազգաբնակչության շրջանում մերժված դեպքերի նվազում	50% 0	60% 0
1.4.Լաբորատոր-գործիքային ախտորոշիչ հետազոտությունների որակի և մատչելիության բարձրացում մարզի ամբողջ ազգաբնակչության համար	ա/ ախտորոշիչ մասնագետների համատեղելիության գործակիցը դարձնել բ/ գյուղական համայնքներում արտագնա ախտորոշիչ այցելությունների հաճախականության բարձրացում	0 2	0 1.5
1.5 Արտահիվանդանոցային բուժ. օգնության գծով մատուցված ծառայությունների որակի ապահովում	Արտահիվանդանոցային բուժ. օգնության գծով ծառայությունների մատուցում	145 221.1 հազ. դրամ	113 475.5 հազ. դրամ
Ծրագիր 2 Հիվանդանոցային բուժօգնության որակի բարելավում 2.1. մոր և մանկան առողջության պահպանման ծառայությունների բարելավում	ա/ պերինատալ մահացության ցուցանիշի նվազում բ/ մայրական մահացության բացակայություն	7 % 0	0 0
2.2 Երկրորդ մակարդակի հիվանդանոցային ծառայության որակի և մատչելիության բարելավում	ա/ հիվանդի բուժման միջին տևողության նվազում /մահճ.-օր/ բ/պլանային և անհետաձգելի վիրաբուժության համաչափ զարգացում գ/ կլինիկական և ախտաբանաանատոմիական ախտորոշումների չհամընկնելու հաճախականության նվազում	5-6 50%/50% 0	5-6 30%/70% 0

2.3 Հիվանդանոցային բուժ. օգնության գծով մատուցված ծառայությունների որակի ապահովում	Հիվանդանոցային բուժ. օգնության գծով ծառայությունների մատուցում	81 216.9 հազ. դրամ	64 232.6 հազ. դրամ
Ռազմավարական նպատակ 2 Բժշկական հաստատությունների ռեսուրսների բարելավում			
Ծրագիր 1 Բուժօգնությունների լաբորատոր-ախտորոշիչ բաժանմունքների տեխնիկական ռեսուրսների բարելավում	«Եղեգնաձորի» ԲԿ, «Վայքի ԲՄ», «Ջերմուկի ԱԿ» ՓԲԸ-ներին ժամանակակից սարքավորումների տրամադրում:	0 մլն դրամ	0 մլն դրամ
Ծրագիր 2 Բուժ. հաստատությունների շենքային պայմանների բարելավում	«Վայքի» ԲՄ, «Ջերմուկի» ԲԿ հիվանդանոցային և «Մալիշկայի» ԱԱՊԿ, Գլաձորի ԲՀ, Գնդեվազի ԲՀ մասնաշենքի վերանորոգում:	0 մլն դրամ	0

Համեմատական

ՀՀ Վայոց ձորի մարզի 2015-2018 թթ. սոցիալ-տնտեսական զարգացման

ծրագրի առողջապահության ոլորտի 2016թ. 1-ին կիսամյակի գնահատված կարիքների և տարեկան աշխատանքային պլանի

/հազ. Դրամ/

Ոլորտը/Ֆինանսավորման աղբյուրը	2016թ. կարիքների գնահատման արժեքը ըստ ՄԶԾ-ի	2016թ ՏԱՊ-ով նախատեսված իրատեսական բյուջե	Ֆինանսավորումը 01.07.2016թ դրությամբ
2,2ԱՌՈՂՋԱՊԱՀՈՒԹՅՈՒՆ	38,500.0	63,000.0	13,800.0
որից՝			
պետական բյուջե			
դոնորներ			
համայնքային բյուջե			
այլ աղբյուրներով	38,500.0	63,000.0	13,800.0

4.3.3 Խնդիրները

Բժշկական արդյունավետության բարձրացման կարևոր բաղադրիչներից մեկը դա արտահիվանդանոցային բուժօգնության բարելավումն է: Թիրախային ցուցանիշ՝ ընտանեկան բժշկի ծառայություններից օգտվող բնակչության 60% չի ապահովվել՝

հիմնականում համապատասխան մասնագետների բացակայության պատճառով: Եղեգնաձորի ԲԿ-ի և Վայքի ԲՄ ԱԱՊ ոլորտի բժշկների 50% աշխատում են թաղամասային սկզբունքով, այսինք՝ թերապևտներ և մանկաբույժներ: Ընտանեկան բժշկության ինստիտուտի ամբողջովին ներդրումը մարզում չի իրականացվել առաջին հերթին առաջնային օղակում թաղամասային սկզբունքով աշխատող բժշկների տարիքի /միջին տարիքը-55/ և մասնագիտացման դասընթացների անմատչելիության /վայրը և տևողությունը /պատճառներով:

Դեռևս դժվար է ապահովել նեղ մասնագիտական և դիսպանսերային բուժօգնության մեջ գյուղական և քաղաքային համայնքներում բնակվող բնակչության համար հավասար ընդգրկվածության ցուցանիշ:

Անվճար և արտոնյալ պայմաններում դեղորայքով ապահովման գործընթացի թիրախային ցուցանիշը ապահովվել է, սակայն այս գործընթացի որակը ապահովելու համար անհրաժեշտ է տրամադրվող դեղորայքի ցանկը վերանայել, ընդգրկելով արդի խմբերի դեղորայք:

Հիվանդանոցային բուժօգնության որակի բարելավման առումով անհրաժեշտ է՝ նվազեցնել պերինատալ մահացության և հիվանդանոցային մահաբերության ցուցանիշները, համաչափ զարգացնել պլանային և անհետաձգելի վիրաբուժությունը:

4.3.4 Քաղաժ դասերը և հետագա քայլերը

Ընտանեկան բժշկության ինստիտուտի կայացումը մարզի ամբողջ տարածքում կնպաստի մարզային բժիշկների մասնագիտացման նոր մոդելի ներդրումը, այն մաքսիմալ կերպով իրականացնել՝ առանց հիմնական աշխատանքային գործընթացի ընդհատման: ԱԱՊ բնագավառում իմունոկանխարգելման թիրախային ցուցանիշների ապահովման համար անհրաժեշտ է ստեղծել մարզային համակարգող հանձնաժողով:

Գյուղական ազգաբնակչության նեղ մասնագիտական բուժօգնության մատչելիության ապահովման համար անհրաժեշտ է մշակել ֆինանսավորման և մոնիտորինգի նոր մոդելներ՝ այն է ֆինանսավորումը պետք է իրականացվի նեղ մասնագիտական բուժօգնություն ցուցաբերող բուժհաստատության, իսկ մոնիտորինգը՝ԱԱՊ տարածքային կենտրոնի միջոցով: Անհրաժեշտ է գյուղական ԱԱՊԿ-ի ֆինանսավորման ծավալները հաշվարկել անհատական, հաշվի առնելով յուրաքանչյուրի առանձնահատկությունները:

Անվճար և արտոնյալ պայմաններով տրամադրվող դեղերի ցանկը անհրաժեշտ է ընդլայնել, ընդգրկել ավելի արդիական դեղորայք:

Գյուղական առողջության կենտրոնները ապահովել շտապ օգնության մեքենաներով և տալ ֆինանսավորում մեքենաների պահպանման և շտապ օգնության ապահովման համար:

4.4. ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ԵՐԵՒԱՆՆԵՐԻ ԻՐԱՎՈՒՆՔՆԵՐԻ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

4.4.1 Քաղաքականության վերլուծություն

2016թ. մարզի զարգացման գերակա ուղղությունը սոցիալական ծառայությունների մատչելիության և որակի բարձրացումն է: Այն իրագործվելու է մարզում բնակչության լայն շերտերին սոցիալական ծառայություններ մատուցող

կազմակերպությունների / պետական , հասարակական , միջազգային/ և նրանց կողմից իրականացվող ծրագրերի վերաբերյալ տեղեկատվության հրատարակման և տարածման, սոցիալապես խոցելի խմբերին ուղղված սոցիալական աջակցության միջոցառումների ընդլայնման, սոցիալական ծառայություններ մատուցող կադրերի շարունակական վերապատրաստման, սոցիալական ծառայության գործակալությունների նյութատեխնիկական բազայի բարելավման, ինչպես նաև սոցիալական ծառայությունների համակարգի կառավարման բարելավման միջոցով:

Ամենակարևոր հիմնախնդիրը նոր աշխատատեղերի ստեղծումն է : Նոր աշխատաշուկայի պահաջներին համապատասխանելու համար առաջնահերթ է գործազուրկների համար մասնագիտական վերապատրաստման միջոցառումների կազմակերպումը:

Հաշմանդամներին մատուցվող ծառայությունների բնագավառում ծառայությունների տրամադրումը ուղղված է հաշմանդամների վերականգնման և պրոթեզաօրթոպեդիկ օգնության ու ծառայությունների մատուցման կազմակերպման բարելավմանը, հասարակության մեջ նրանց ինտեգրմանը:

Կարևորագույն հիմնախնդիր է տարեցներին մատուցվող ծառայությունների կատարելագործումը: Վերջին տարիներին այս բնագավառում պետության կողմից իրականացվող քաղաքականությունն ուղղված է տարեցների, և հատկապես միայնակ և հաշմանդամ տարեցների կյանքի պայմանների բարելավմանը ծերերին ուղղված քաղաքականության կատարելագործումը:

Սոցիալական բնագավառում կարևորվում է սոցիալապես խոցելի խմբերին ուղղված սոցիալական աջակցության ծառայությունների ընդլայնումը, հասցեականության բարձրացումը:

Նշված միջոցառումների իրականացման համար անհրաժեշտ է պետության և դոնոր կազմակերպությունների աջակցությունը:

4.4.2 Իրականացման առաջընթացը

Աշխատանքային պլանով նախատեսված միջոցառումների կատարման ընթացքը հետևյալ պատկերն ունի :

Խոցելի բնակչության հիմնախնդիրները լուծվում են սոցիալական սպասարկման համակարգի միջոցով: Այս բնագավառը կատարելագործելու նպատակով մարզի 3 սոցիալական ծառայությունների տարածքային գործակալությունները ապահովվում են համապատասխան նյութատեխնիկական բազայով, տեղեկատվության ձեռք բերելը դառնում է ավելի օբյեկտիվ և դրա արդյունքը սոցիալական ծառայությունների հասցեականության բարձրացումն է :

Սոցիալական ծառայությունների և ծրագրերի վերաբերյալ հասարակության իրազեկման ոլորտում սոցիալական աջակցության բնագավառում ընթացող ծրագրերի և դրանցում ընդգրկվելու չափանիշների վերաբերյալ 2016թ. առաջին կիսամյակում <<Վարդաձոր>> թերթում և մարզպետարանի պաշտոնական կայքում 10 հոդված է տպագրվել , որոնք նվիրված են եղել պետական նպաստների, ավանդների, զբաղվածության, հաշմանդամների հիմնախնդիրների լուսաբանմանը:

Գործազրկությունը մարզի ամենակարևոր հիմնախնդիրներից մեկն է: Գործազրկության մակարդակը մարզում 11.7% է: Աշխատանքի են տեղավորվել 160 գործազուրկներ:

Տարեցներին մատուցվող ծառայությունների բնագավառում ծառայությունների տրամադրումը ուղղված է տարեցների սոցիալական սպասարկման և խնամքի

ծառայությունների տրամադրմանը: Վերջին տարիներին այս բնագավառում պետության կողմից իրականացվող քաղաքականությունն ուղղված է տարեցների, և հատկապես միայնակ և հաշմանդամ տարեցների կյանքի պայմանների բարելավմանը: Տարեցներին մարզպետի որոշմամբ պարբերաբար դրամական օգնություն է տրամադրվում: Մարզում գործող ՀԿ ների աջակցությամբ պարբերաբար կատարվում են տնային այցելություններ:

Ստորև ներկայացվում է իրականացված միջոցառումների արդյունքային ցուցանիշները:

Աղյուսակ 4 Սոցիալական պաշտպանության ոլորտի 2016թ.1ին կիսամյակի ցուցանիշները.

Ամփոփ նկարագիր	Արդյունքային ցուցանիշ	Տարեկան նախատեսված	1ին կիսամյակ
Ոլորտային նպատակ Բարձրացնել սոցիալական ծառայությունների մատչելիությունը և որակը մարզում	1.Սոցիալական ծառայությունների հասցեականությունից սոցիալապես խոցելի բնակչության բավարարվածության աստիճանը,	90%	90%
	2.Ծառայության որակից սոցիալապես խոցելի խմբերի բավարարվածության աստիճանը,	70%	70%
	3.Աշխատանքի տեղավորված գործազուրկների տեսակարար կշիռը	50%	20%
	4.Սոցիալական պաշտպանության ծրագրերում ընդգրկված խոցելի խմբերի ներկայացուցիչների տեսակարար կշիռը	40%	40%
1.1 Մարզում սոցիալական ծառայություններ մատուցող կազմակերպությունների / պետական , հասարակական , միջազգային/ և նրանց կողմից իրականացվող ծրագրերի վերաբերյալ տեղեկատվության հրատարակում և տարածում բնակչության լայն շերտերում:	Հրապարակային ներկայացումների թիվը Սոցիալական ծրագրերի և ծառայություն մատուցողների մասին իրազեկված խոցելի խմբերի տեսակարար կշիռը, Հասարակական կարծիքի հարցումների ժամանակ	20 100%	10 50%

Ամփոփ նկարագիր	Արդյունքային ցուցանիշ	Տարեկան նախատեսված	1ին կիսամյակ
	սոցիալական ծառայությունների նպատակայնությունից և հասցեականությունից բավարարված հարցվողների տեսակարարակշիռը հարցվողների ընդհանուր թվում,	100%	50%
2.1 Դժվարին իրավիճակում հայտնված երեխաների վերաբերյալ տվյալների բազայի ստեղծում 2.2 Ժամանակավոր խնամքի կարիք ունեցող երեխաների ցերեկային կենտրոնների ստեղծում	Մարզում դժվարին իրավիճակում հայտնված երեխաների թիվ Խնամքի և սոցիալ հոգեբանական վերականգնողական աջակցության ծառայություններից օգտված երեխաների թիվ	167 130	147 0
3.1 Խնամողների վերապատրաստում հաշմանդամների, ծերերի խնամքը, այդ թվում տնային խնամք իրականացնելու համար	Մարզում խնամողների մասնագիտական վերապատրաստում անցած կամավորների թիվը	4	4
3.2 Ծերերի խնամքի ծառայությունների իրականացում	Բացի պետական տրանսֆերտներից խնամքի ծառայություններից օգտվող ծերերի թիվը /ՀԿ/	5	5
3.3 Գործազուրկների համար մասնագիտական վերապատրաստման միջոցառումների կազմակերպում	Մասնագիտական ուսուցումն ավարտածների թվաքանակը	54	21
4.1 ՀԿ-ների, ՏԻՄ-եր, ՍԾՏԳ-երի միջև տեղեկատվության փոխանակման, մարզի մակարդակով իրականացվող սոցիալական ծրագրերի համակարգման մեխանիզմների մշակում և ներդրում	ՀԿ-ների և ՏԻՄ-երի համատեղ սոցիալական ծրագրերի թիվը	3	1
4.2 Մարզի խոցելի խմբերի վերաբերյալ տվյալների հավաքագրում՝ նրանց սոցիալական պաշտպանությանն	Խոցելի խմբերի վերաբերյալ տվյալների բազայի	Ամեն ամիս	Ամեն ամիս

Ամփոփ նկարագիր	Արդյունքային ցուցանիշ	Տարեկան նախատեսված	1ին կիսամյակ
ուղղված միջոցառումների ընդլայնման և հասցեականության բարձրացման նպատակով	առկայություն ամեն ամիս Խոցելի խմբերի համար իրականացված ծրագրերի և միջոցառումների թիվը	2	1
4.3Մարզային երիտասարդական կենտրոնի զարգացում, երիտասարդների շրջանում կամավորական շարժման խթանում	Սոցիալական աջակցության ծրագրերում ընդգրկված կամավորների թիվը	30	30
5.1Մարզում սոցիալական ծառայություններ մատուցող կազմակերպությունների /պետական, հասարակական, միջազգային/ և նրանց կողմից իրականացվող ծրագրերի վերաբերյալ տեղեկատվության հրատարակում և տարածում բնակչության լայն շերտերում	Հրապարակային ներկայացումների թիվը Սոցիալական ծրագրերի և ծառայություն մատուցողների մասին իրազեկված խոցելի բնակչության տեսակարար կշիռ Հասարակական կարծիքի հարցումների ժամանակ սոցիալական ծառայությունների նպատակայնությունից և հասցեականությունից բավարարված հարցվողների տեսակարար կշիռը հարցվողների ընդհանուր թվում	20 80% 15%	10 80% 15%
5.2Մարզպետարանի սոցիալական ապահովության վարչության/ՍԾՏԳ-ների կանոնավոր հաշվեքվությունների հրապարակային ներկայացում բնակչությանը սոցիալական աջակցության բնագավառում ընթացող ծրագրերի, նրանցմեջ ընդգրկման չափանիշների վերաբերյալ:	Հաշվեքվություն ամեն ամիս	ամեն ամիս	ամեն ամիս
6.Սոցիալական ծառայությունների բնագավառի մասնագետների շարունակական վերապատրաստում			

Ամփոփ նկարագիր	Արդյունքային ցուցանիշ	Տարեկան նախատեսված	1ին կիսամյակ
6.1 Սոցիալական ծառայություններ մատուցող կազմակերպությունների համար դոնորներ և հովանավորներ որոնելու հմտությունների զարգացում /դասընթացներ, արտասահմանյան փորձ և այլն/	Մատուցվող ոչ նյութական ծառայությունների թիվը՝ Դոնորների և մասնավոր բարերարների կողմից ֆինանսավորվող կարիքավոր խմբերին ուղղված աջակցության ծառայությունների թիվը՝	2 2	0 1
6.2 Սոցիալական ծառայություններ մատուցող կազմակերպությունների /պետական և ոչ պետական/ կադրերի վերապատրաստում կարիքների գնահատման հմտությունների զարգացման վերաբերյալ	Կարիքի գնահատման դասընթացներին մասնակցածների թիվը /մարզպետարան և ՄԾՏԳ-ներ, ՏԻՄ, ՀԿ-ներ/	3	3

Համեմատական

ՀՀ Վայոց ձորի մարզի 2015-2018 թթ. սոցիալ-տնտեսական զարգացման

ծրագրի սոցիալական ոլորտի 2016թ. 1-ին կիսամյակի գնահատված կարիքների և տարեկան աշխատանքային պլանի

Ոլորտը/ֆինանսավորման աղբյուրը	2016թ. կարիքների գնահատման արժեքը ըստ ՄՁԾ-ի	2016թ ՏԱՊ-ով նախատեսված իրատեսական բյուջե	Ֆինանսավորման չափը 01.07.2016թ դրությամբ
ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ ՈԼՈՐՏ	7,000.0	7,000.0	0.0
որից՝			
պետական բյուջե	7,000.0	7,000.0	0.0
դոնորներ			
համայնքային բյուջե			

4.4.3. Խնդիրները

Մարզի համար սոցիալական պաշտպանության բնագավառում պետք է կարևորվի սոցիալապես խոցելի խմբերին ուղղված սոցիալական աջակցության ծառայությունների, ինչպես նաև միայնակ տարեցների և հաշմանդամների տնային սպասարկման համակարգի կայացումը:

Երիտասարդների գործազրկությունը լուրջ խնդիր է ՀՀ Վայոց ձորի մարզում: Իրավիճակն ավելի է բարդանում աշխատանք փնտրող երիտասարդների մասնագիտական ցածր կրթության մակարդակի և հմտությունների մակարդակի բարձրացման, նրանց ցանկության կամ հնարավորության բացակայության պատճառով:

4.4.4 Քաղած դասերը և հետագա քայլերը

Մասնագիտական կրթությունը և ուսուցումը ոչ միշտ են զբաղվածության երաշխիք հանդիսանում: Զբաղվածության քաղաքականության այլ միջոցառումներին զուգահեռ, անհրաժեշտ է ուսուցումը համապատասխանեցնել աշխատանքի շուկայի պահանջներին: Մասնագիտական կրթությունը և ուսուցումը պետք է ներդաշնակեցվի տնտեսության նոր պահանջներին համապատասխանեցնելու միջոցառումների ընդհանուր շրջանակների հետ:

Հետևողական աշխատանքներ պետք է տարվեն սոցիալական ծառայությունների մատչելիության և որակի բարձրացման ուղղությամբ:

5. ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆ

5.1 Քաղաքականության վերլուծություն

ՀՀ Վայոց ձորի մարզում 2014թ. ՄԶԾ կարևորագույն նպատակներից է գյուղատնտեսության գործունեության համար անհրաժեշտ ենթակառուցվածքների ձևավորման և կատարելագործման միջոցով ավելացնել բուսաբուծական և անասնապահական մթերքների ծավալները, բարձրացնել արտադրության արդյունավետությունը, լուծել իրացման խնդիրները, որի արդյունքում կավելանա գյուղացիական տնտեսությունների եկամուտները և կկրճատվի աղքատությունը գյուղական բնակավայրերում:

Գյուղատնտեսության բնագավառում նախատեսվող կարևոր միջոցառումների ընդհանուր գումարը 2016թ. կկազմի մոտ 1.255 մլն դրամ, որտեղ ներդրումներ են նախատեսված ինչպես պետական բյուջեի, այնպես էլ միջազգային և այլ դոնոր կազմակերպությունների միջոցներով:

2015թ. 1-ին կիսամյակում միջոցառումները հիմնականում ուղղվել են ֆերմերային և գյուղացիական տնտեսությունների կերարտադրության, կաթնարտադրության խթանման, հացահատիկային կուլտուրաների սերմարտադրության, սորտաթարմացման բնագավառներին, անասնապահության, դաշտավարության և պտղաբուծության զարգացման ծրագրերում աջակցելու գործընթացներին:

5.2 Իրականացման առաջընթացը

2016թ. առաջին կիսամյակում գյուղատնտեսության ոլորտում իրականացվել են **701** մլն դրամի ծրագրեր՝ ՀՀ պետական բյուջեի և միջազգային դոնոր կազմակերպությունների կողմից:

Պետական բյուջեի միջոցներով կատարվել է 22400 գլուխ խոշոր, 23030 գլուխ մանր եղջերավոր անասունների, 1700 գլուխ խոզերի, 23300 մեղվաընտանիքների հակահամաճարակների դեմ պատվաստումներ ընդամենը՝ 16309 հազ. դրամ:

Մարզում զգալիորեն բարելավվել են խորհրդատվական աշխատանքները: Տարբեր դոնորների հետ ֆինանսական աջակցությամբ ուսուցումներ և խորհրդատվական աշխատանքներ են կազմակերպվել մարզպետարանի, ԳԱՄԿ-ի, ՓՄՁ-ՀԱԿ-ի և հասարակական կազմակերպությունների կողմից:

Աղյուսակ 5 Գյուղատնտեսության ոլորտի արդյունքային ցուցանիշները.

Ամփոփ նկարագիր	Արդյունքային ցուցանիշ	Թիրախ /տարեկան պլան/	2015թ.առաջին կիսամյակի արդյունքը
Ավելացնել գյուղատնտեսության համախառն արտադրությունը, նվազեցնել ազգաբնակչության աղքատությունը	1. Գյուղատնտեսության համախառն արտադրանքը 2. Գյուղատնտեսության համախառն արտադրանքի տեսակարար կշիռը հանրապետության ծավալում	18.0 մլրդ դրամ 4.4%	1.1 մլրդ դրամ
Արդյունք 1. Մարզի հողային և մարդկային ռեսուրսների արդյունավետ օգտագործում:	1.1 Օգտագործվող վարելահողերի, խոտհարքների և արոտավայրերի մակերեսը 1.2 Չօգտագործվող վարելահողերի տարածքը 1.3 Ոռոգելի մշակաբույսերի ցանքատարածությունների մակերեսը 1.4 Գյուղատնտեսության ոլորտում գրավված աշխատուժի տեսակարար կշիռը	30050հա 10950հա 4955 հա 65 %	30230հա 10770հա 4685 հա 65%
Արդյունք 2. Գյուղատնտեսական մշակաբույսերի բերքատվության և համախառն արտադրանքի ծավալների բարձրացում	2.1 Կարտոֆիլի համախառն արտադրանքը 2.2 Կարտոֆիլի բերքատվությունը 2.3 Հացահատիկի համախառն արտադրությունը 2.4. Հացահատիկի միջին բերքատվությունը 2.5 Կոշտ կերերի արտադրությունը 2.6 Խաղող	3100 տոննա 165 g/հա 5000 տոննա 20g/հա 29000տոննա 4000տ	100 175 g/հա 0 0 800տոննա 0

	2.7 Պտուղ և հատապտուղ 2.8 Բանջարանոցային մշակաբույսերի ցանքատարածությունները	3500տ 420հա	30տ 404հա
Արդյունք 3. Ոռոգման համակարգի բարելավում	3.1 Ոռոգվող գյուղատնտեսական նշանակության հողերի մակերեսը 3.2 Մարզում վերականգնված ոռոգման ցանցերի ընդհանուր երկարությունը 3.3 ԶՕԸ-երին ոռոգման աշխատանքների կազմակերպման համար ՀՀ պետությունից հատկացումների չափը	6443հա 30կմ 57 մլն դրամ	6443հա 14կմ 32.2մլն դրամ
Արդյունք 4. Գյուղատնտեսական կենդանիների մթերատվության ավելացում, որակի բարելավում և հիվանդությունների կանխում	4.1 Կաթի արտադրության ծավալները 4.2 Մսի արտադրության ծավալները 4.3 Կաթի իրացման ծավալները 4.4 Մսի իրացման ծավալները 4.5 Բրդի իրացման ծավալները 4.6 Ձվի իրացման ծավալները, 4.7 Համաճարակների դեմ պատվաստված անասնազխա-քանակը	21 հազ.տոննա 5.4 հազ.տոննա 6.5 տոննա 3.4 հազ. տոննա 20.5 տոննա 15մլն հատ 84980 գլուխ	12.5 հազ.տոննա 1.1 հազ.տոննա 3.7տ 1.2 տոննա 8.5 տոննա 8 մլն հատ 84980 գլուխ
Արդյունք 5. Գյուղատնտեսության արտադրական ենթակառուցվածքների բարելավում	5.1 Մեծածախ առևտրում ընդգրկված ֆերմերների քանակը 5.2 Սառնարանների տարողունակությունը/ընդամենը՝ 5 սառնարան/ 5.3 Գործարկված կաթի ընդունման և նախնական վերամշակման կետերի տարողունակությունը, 5.4 Ոռոգվող հողերի մակերեսը նախորդ տարվա նկատմամբ՝ աճը 5.6 Հիմնանորոգված անասնաբուժական լաբորատորիաների թիվը	8 ֆերմեր 210 տոննա 2600տ 0.1 1	8 ֆերմեր 210 տոննա 2600տ 0.1 0

--	--	--	--

Համեմատական

ՀՀ Վայոց ձորի մարզի 2015-2018 թթ. սոցիալ-տնտեսական զարգացման

ծրագրի գյուղատնտեսության ոլորտի 2016թ. կիսամյակային գնահատված կարիքների և տարեկան աշխատանքային պլանի

Ոլորտը/ֆինանսավորման աղբյուրը	2016թ. կարիքների գնահատման արժեքը ըստ ՄՁԾ-ի հազ.դրամ	2016թ ՏԱՊ-ով նախատեսված իրատեսական բյուջե հազ.դրամ	Ֆինանսավորման չափը 01.07.2016թ դրությամբ հազ.դրամ
ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆ	2,255,675.0	1,255,675.0	701,100.0
որից՝			
պետական բյուջե		0.0	
դոնորներ	2,255,675.0	1,255,675.0	701,100.0
համայնքային բյուջե			
այլ աղբյուրներով			

5.3 Խնդիրները

Տարեկան աշխատանքային պլանով նախատեսված միջոցառումներից ֆինանսավորման միջոցների պակասի պատճառով չիրականացավ պտղատու այգիների հիմնման և նոր ջրագծի կառուցման աշխատանքները: Տարբեր պատճառներով եղած վարելահողերի զգալի մասը չի մշակվում:

Ոլորտում մարզի առաջնահերթ խնդիրներն են.

- 1) Գյուղատնտեսական տեխնիկայով ապահովվածության ցածր մակարդակը
- 2) Վերամշակող արտադրամասերի ստեղծումը
- 3) Հացահատիկային մշակաբույսերի որակյալ և կոնդիկցիոն սերմերով ապահովվածությունը
- 4) Մարզում սպանդանոցի և համակցված կերերի արտադրամասերի հիմնումը

5) Մարզի 18 համայնքներում հակակարկտային համակարգերի տեղադրումը

5.4 Քաղած դասերը և հետագա քայլերը

2016թ. պետք է հետևողականորեն շարունակվեն վերոնշյալ խնդիրների լուծմանն ուղղված միջոցառումների իրականացումը, ֆերմերային և գյուղացիական տնտեսությունների կերարտադրության, արհեստական սերմնավորման, կաթնարտադրության խթանման, հացահատիկային կուլտուրաների սերմարտադրության, սորտաթարմացման բնագավառներին, անասնապահության և դաշտավարության զարգացմանն աջակցելու գործընթացները:

6. ԲՆԱՊԱՀՊԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

6.1 Քաղաքականության վերլուծություն

Մարզի բնապահպանական իրավիճակը բարելավելու, շրջակա միջավայրի և բնական ռեսուրսների պահպանության և կառավարման խնդիրները լուծելու նպատակով նախատեսվել է աշխատանքներ տանել հետևյալ ոլորտներում՝

- 1) Անտառային ռեսուրսների արդյունավետ կառավարում
- 2) Կենցաղային աղբի հեռացման և արդյունաբերական վտանգավոր թափոնների կառավարման խնդիրների կառավարում
- 3) Ջրային ռեսուրսների արդյունավետ կառավարում
- 4) Հողերի դեգրադացիայի կանխումը և անապատացմանը նպաստող անտրոպոգեն գործոնների նվազեցումը
- 5) Մարգագետինների և արոտավայրերի բարելավում և արդյունավետ օգտագործում:

6.2 ՀՀ Վայոց ձորի մարզպետարանը իր աշխատանքային գործունեության ընթացքում մշտական համագործակցության մեջ է ՀՀ բնապահպանության նախարարության, ՀՀ ոստիկանության Վայոց ձորի մարզային վարչության, ՏԻՄ-երի և այլ կազմակերպությունների հետ բուսական և կենդանական աշխարհի, բնության հատուկ պահպանվող տարածքների, բուսաբանական այգիների, դենդրոպարկերի, որսի կենդանիների ու որսահանդակների պահպանության, պաշտպանության, կայուն օգտագործման, ինչպես նաև բուսական և կենդանական աշխարհի վերարտադրության ծրագրերի մշակմանը մասնակցելու և միջոցառումների իրականացմանը նպաստելու նպատակով: Տարվա ընթացքում համակարգվել է մարզի տարածքում գործող անտառտնտեսությունում տարվող աշխատանքները՝ անտառների էկոլոգիական, սոցիալական նշանակության բարձրացման, անտառների վիճակի բարելավման, պահպանության, պաշտպանության, ընդլայնված վերարտադրության և արդյունավետ օգտագործման ուղղությամբ: Մշտական ուշադրության կենտրոնում է անտառների հակահրդեհային պահպանության կանխարգելիչ միջոցառումների ծրագրի

իրականացման աշխատանքները: Մարզի տարածքում գործող անտառ տնտեսության հաշվեկշռում գտնվող 15065 հա հողատարածքներից անտառածածկ է 7656 հա:

6.3 Խնդիրները

Հայաստանի Հանրապետության շրջակա միջավայրի և բնական ռեսուրսների պահպանության և կառավարման խնդիրները մեծ չափով առկա են նաև Վայոց ձորի մարզում: Դրանք են՝ անտառային ռեսուրսների արդյունավետ կառավարումը, կենցաղային աղբի հեռացման և արդյունաբերական վտանգավոր թափոնների կառավարման խնդիրները, ջրային ռեսուրսների արդյունավետ կառավարումը, օգտագործումը, հողերի դեգրադացիայի կանխումը, անապատացմանը նպաստող անտրոպոգեն գործոնների նվազեցումը, մարգագետինների բարելավումը և արդյունավետ օգտագործումը:

6.4 Քաղաժ դասերը և հետագա քայլերը

Գործող հանքարդյունաբերությանը զուգահեռ իրականացվում է նաև հանքային պաշարների հետազոտություն և գնահատում, որը կարող է մարզի տարածքում փոխել հանքարդյունաբերության աշխարհագրությունը: Հանքարդյունաբերության տեղաշարժը, կլուծի բազմաթիվ ռազմավարական հարցեր, բայց էկոլոգիայի տեսանկյունից լուրջ մտահոգությունների պատճառ է, քանի որ՝ որքան շատանան հանքավայրերը, այնքան կմեծանա շրջակա միջավայրի աղտոտվածությունը, կվտանգվի անտառների ճակատագիրը:

Կարևոր է համայնքների, հասարակության լայն շերտերի մասնակցությունը բնապահպանության հարցերում: Այստեղ համայնքների, հասարակության և պետության փոխհամաձայնեցված, ներդաշնակ գործունեությունը կարող է ապահովվել միայն տեղական ինքնակառավարման մարմինների, հասարակության լայն խավերի, հասարակական կազմակերպությունների ակտիվ ներգրավման միջոցով: Օրենսդրական բավարար բազա կա /ՀՀ Սահմանադրություն, ՀՀ միջազգային պայմանագրեր, «Տեղեկատվության ազատության մասին» ՀՀ օրենք, ՀՀ օրենսգրքեր և այլն/, հասարակությանը նույնպես այս գործընթացներում ներգրավելու համար և այդ ներգրավվածությունը որոշակի չափով առկա է, սակայն այն բավարար համարել չի կարելի, քանզի ակնկալվում է ավելի մեծ մասնակցություն այս խնդիրներին: Ինչ-որ տեղ հասարակության անբավարար մասնակցությունն այստեղ հենց մարդկանց մի ստվար հատվածի կրավորական դիրքորոշման արդյունք է:

7.1 Քաղաքաշինություն

7.1.1 Քաղաքականության վերլուծություն

2016 թվականի քաղաքաշինության բնագավառի հիմնախնդիրները կապված են մարզի ուսումնական հաստատությունների կառուցման և հիմնանորոգման, քաղաքացիների բնակարանային խնդիրների լուծման, զոհված /մահացած/ և հաշմանդամ դարձած զինծառայողների /ազատամարտիկների/ ընտանիքների բնակարանային պայմանների բարելավման, մարզի համայնքների կողմից իրականացվող քաղաքաշինական գործունեության վերահսկողության հետ:

7.1.2 Իրականացման առաջընթացը

Ուսումնական հաստատությունների կառուցում և հիմնանորոգում: Ելնելով մարզում կրթության ոլորտի ներկա իրավիճակից՝ կրթության որակի և մատչելիության բարձրացումը դիտվում է որպես այս ոլորտի զարգացման գերակա նպատակ:

Բնակարանաշինություն և քաղաքաշինական այլ խնդիրներ:

Մարդկային աղքատության հետ առնչվող հիմնախնդիրների վերլուծությունը ցույց է տալիս, որ Վայոց ձորի մարզի մարդկային աղքատության հաղթահարման գերակայություններն առնչվում են նաև բնակչության բնակարանային ապահովման հետ:

Մարզում հաշվառված է Եղեգնաձոր քաղաքի Միկոյան-16 բազմաբնակարան բնակելի շենքը, որը ունի 4 աստիճանի վթարայնություն : 4-րդ աստիճանի 215 և 3-րդ աստիճանի 206 անհատական բնակելի տներ:

ՀՀ կառավարության պահուստային ֆոնդից համապատասխան ֆինանսական միջոցներ հատկացվելու դեպքում կիրականացվի մարզի բնակավայրերում 4-րդ աստիճանի վնասվածություն ունեցող անհատական բնակելի տներում ապրող 215 ընտանիքի բնակարանային խնդրի լուծումը:

Համեմատական

ՀՀ Վայոց ձորի մարզի 2015-2018 թթ. սոցիալ-տնտեսական զարգացման

Ծրագրի քաղաքաշինության ոլորտի 2016թ. 1-ին կիսամյակի գնահատված կարիքների և տարեկան աշխատանքային պլանի

Ոլորտը/ֆինանսավորման աղբյուրը	2015թ. կարիքների գնահատման արժեքը ըստ ՄԶԾ-ի	2015թ ՏԱՊ-ով նախատեսված իրատեսական բյուջե	2015թ –ի 1-ին կիսամյակի փաստացի ֆինանսավորումը
5,4 ՔԱՂԱՔԱՇԻՆՈՒԹՅՈՒՆ	480,900.0	480,900.0	6000.0
որից՝			
պետական բյուջե			
դոնորներ			
համայնքային բյուջե			
այլ աղբյուրներով			6000.0

7.1.3 Խնդիրները

Մարզի տարածքում կատարվող քաղաքաշինական աշխատանքների կատարման համար առաջանում են որոշակի դժվարություններ և խնդիրներ՝ մասնավորապես շինարարական աշխատանքները ժամանակին և որակով սկսելու ու կատարելու համար խոչնդոտ է հանդիսանում ֆինանսական միջոցների բացակայությունը կամ այն ժամանակին չտրամադրումը:

7.1.4 Քաղած դասերը և հետագա քայլերը

Անհրաժեշտ է բարելավել բնակավայրերի քաղաքաշինական ծրագրային փաստաթղթերի մշակման, հանրակրթական դպրոցների շինարարության և հիմնանորոգման, առողջապահական, մշակութային, մարզական օբյեկտների, բնակֆոնդի և վարչական շենքերի հիմնանորոգման, բնակարանաշինության, բարեկարգման, բազմաբնակարան շենքերի կառավարման գործընթացները:

7.2 Ճանապարհաշինություն

7.2.1 Քաղաքականության վերլուծություն

Ճանապարհաշինության ոլորտում իրականացվող քաղաքականությունը ուղղված է առկա ճանապարհային ցանցի հիմնանորոգմանը, վերականգմանը ու պահպանմանը:

2016 թ. ՄԶԾ աշխատանքային պլանով նախատեսվել են

- ա/ միջպետական և հանրապետական նշանակության ճանապարհների նորոգում
- բ/ միջպետական և հանրապետական նշանակության ճանապարհների ձմեռային, ընթացիկ պահպանության և շահագործման աշխատանքներ
- գ/ մարզային նշանակության ճանապարհների ձմեռային, ընթացիկ պահպանության և շահագործման աշխատանքներ

Վերոհիշյալ աշխատանքներն իրականացնելու համար հիմնանորոգման ժամանակ կատարվելու է ինչպես փոսային նորոգում, այնպես էլ միաշերտ ասֆալտբետոնյա ծածկի կառուցման աշխատանքներ, իսկ վերանորոգման, և սպարկման ժամանակ՝ նաև կոպճապատման և հողային հարթեցման աշխատանքներ

7.2.2 Իրականացման առաջընթացը

ՀՀ 2016թ.առաջին կիսամյակում պետական բյուջեով միջպետական և հանրապետական նշանակության ավտոճանապարհների ձմեռային, ընթացիկ պահպանության և շահագործման աշխատանքների իրականացման համար նախատեսվել էր 198.9 մլն դրամ գումար: Նշված ծրագրի շրջանակներում ՀՀ տրանսպորտի և կապի նախարարության պատվիրատվությամբ իրականացվել է 319.6 կմ ճանապարհների ձմեռային պահպանության աշխատանքներ 70.1 մլն դրամ արժեքով և նույն նշանակության 232.6 կմ ավտոճանապարհների ընթացիկ պահպանության և շահագործման աշխատանքներ՝ 128.8 մլն դրամ արժեքով:

ՀՀ 2016թ. առաջին կիսամյակում պետական բյուջեով ՀՀ Վայոց ձորի մարզի մարզային նշանակության ավտոմոբիլային ճանապարհների ձմեռային, ընթացիկ պահպանության և շահագործման աշխատանքների համար նախատեսվել էր 48.7 մլն. դրամ գումար: Նշված ծրագրի շրջանակներում ՀՀ Վայոց ձորի մարզպետարանի պատվիրատվությամբ իրականացվել է 118.7 կմ՝ 40.5 մլն դրամ արժեքով ձմեռային պահպանության աշխատանքներ և նույն նշանակության 29.0 կմ ավտոճանապարհների ընթացիկ պահպանության և շահագործման աշխատանքներ՝ 8.2 մլն դրամ արժեքով:

Ս/թ հունվարի 1-ից մինչև ապրիլի 1-ը ընկած ժամանակահատվածում ձմեռային պահպանություն է իրականացվել 319.6 կմ միջպետական և հանրապետական նշանակության ավտոճանապարհների վրա: Ս/թ հունվարի 1-ից մինչև ապրիլի 1-ը ընկած ժամանակահատվածում ձմեռային պահպանություն է իրականացվել 118.7 կմ մարզային և համայնքային նշանակության ավտոճանապարհների վրա: Այդ ժամանակահատվածում բոլոր ճանապարհները երթևեկելի են եղել:

Արդյունք	Արդյունքային ցուցանիշ	Թիրախ	Փաստացի
Ճանապարհները մարզում բարելավվել են	1.1 Նորոգված միջպետական և հանրապետական նշանակության ճանապարհների երկարությունը /կմ/	-	-
	1.2 Նորոգված մարզային նշանակության ճանապարհների երկարությունը /կմ/	-	-
	1.3 Նորոգված համայնքային նշանակության ճանապարհների երկարությունը/կմ/	-	-
	1.4 Ընթացիկ և ձմեռային պահպանության ենթակա միջպետական և հանրապետական նշանակության ճանապարհների երկարությունը/կմ/	232.6/319.6	232.6/319.6

	1.5 Ընթացիկ և ձմեռային պահպանության ենթակա մարզային նշանակության ճանապարհների երկարությունը /կմ/	29.0/118.7	29.0 /118.7
--	--	------------	-------------

Աղյուսակ 9 Ճանապարհաշինության ոլորտի արդյունքային ցուցանիշները

Ծանոթություն. Պահպանման, շահագործման և ձմեռային պահպանության աշխատանքները շարունակական են , այն կավարտվել է տարեվերջին: Համարիչը ցույց է տալիս ընթացիկ պահպանման /ամառային սպասարկում/ ծավալները, իսկ հայտարարը ձմեռային պահպանության ծավալները:

Ս/թ ապրիլի 1-ից սկսած կատարվել են միջպետական և հանրապետական նշանակության 232.6 կմ ավտոճանապարհների պահպանման և շահագործման աշխատանքներ: Աշխատանքները կավարտվեն են ս/թ նոյեմբերի 15-ին:

Ս/թ ապրիլի 1-ից սկսած կատարվել են նաև մարզային նշանակության 29.0 կմ ավտոճանապարհների պահպանման և շահագործման աշխատանքներ: 29.0 կմ ճանապարհները ամբողջությամբ գտնվում են երթևեկելի վիճակում: Աշխատանքները կավարտվեն ս/թ նոյեմբերի 15-ին:

Համեմատական

ՀՀ Վայոց ձորի մարզի 2015-2018 թթ. սոցիալ-տնտեսական զարգացման

ծրագրի ճանապարհաշինության ոլորտի 2016թ. առաջին կիսամյակի գնահատված կարիքների և տարեկան աշխատանքային պլանի

Ոլորտը/ֆինանսավորման աղբյուրը	2016թ. կարիքների գնահատման արժեքը ըստ ՄԶԾ-ի /հազ.դրամ /	2016թ ՏԱՊ-ով նախատեսված իրատեսական բյուջե /հազ.դրամ/	ֆինանսավորման չափը 01.07.2016թ դրությամբ
5.1. ՃԱՆԱՊԱՐՀԱՇԽՆՈՒԹՅՈՒՆ	2,494,474.6	94,474.6	48,000.0
<i>որից՝</i>			
<i>պետական բյուջե</i>	94,474.6	94,474.6	48,000.0
<i>դոնորներ</i>			
<i>համայնքային բյուջե</i>			

այլ աղբյուրներով	94,474.6	94,474.6	
------------------	----------	----------	--

7.2.3 Խնդիրները

Մարզի տարածքում կատարվող ճանապարհաշինական աշխատանքների կատարման ժամանակ առաջանում են որոշակի դժվարություններ և խնդիրներ՝ մասնավորապես եղանակային անբարենպաստ պայմանները /շինարարական աշխատանքների սկսմանը զուգահեռ /ապրիլ, մայիս, հունիս ամիսներին/ բավականին երկար ժամանակով սկսվեցին անձրևային եղանակներ, սակայն այն խոչնդոտ չհանդիսացավ աշխատանքների ժամանակին և որակով կատարմանը:

7.2.4 Քաղած դասերը և հետագա քայլերը

Անհրաժեշտ է ապահովել տարվա բոլոր եղանակներին տրանսպորտային միջոցների հուսալի և անխափան երթևեկությունը, մարզային նշանակության ճանապարհների երկարակեցությունը, շահագործումը և պահպանումը, համայնքների և մարզկենտրոնի միջև մշտական տրանսպորտային կապը: Անհրաժեշտ է բարելավել ճանապարհաշինական փաստաթղթերի մշակման, մարզային ենթակայության ճանապարհների շինարարության և հիմնանորոգման կառավարման գործընթացները:

7.3 Ջրամատակարարում և ջրահեռացում

7.3.1 Քաղաքականության վերլուծություն

Այս ոլորտի քաղաքականությունը հիմնականում ուղղված է բնակչությանը հասանելի, մատչելի և որակյալ խմելու ջուր մատակարարելու խնդրին, որն ուղղակիորեն կնպաստի մարզի բնակչության աղքատության նվազեցմանը:

Ոլորտում անհրաժեշտ են զգալի ներդրումներ՝ ներառյալ ջրամատակարարման առկա համակարգերի պահպանման և վերականգնման, ոլորտում գործող ընկերությունների կառավարման արդյունավետության բարձրացման, ինչպես նաև ջրամատակարարման համակարգերի արդիականացման համար անհրաժեշտ ֆինանսավորումը:

ԿԶԾ-ն կարևորում է խմելու ջրի մատչելիության և հասանելիության, ինչպես նաև ջրի որակի խնդիրները, որոնք էապես ազդում են բնակչության կենսամակարդակի վրա: Մարզի 3 քաղաքային և 41 գյուղական համայնքներից միայն 3 քաղաքային (Եղեգնաձոր, Վայք, Զերմուկ) և 4 գյուղական (Մալիշկա, Գետափ, Շատին, Արտաբույնք)/վերջին երկուսը մասնակի/ համայնքներն են խմելու ջուրը ստանում կենտրոնացված ջրամատակարարման համակարգերից, որտեղ սահմանված կարգով կատարվում է ջրի վարակազերծում: Մյուս բնակավայրերի, հատկապես գյուղական բնակավայրերի ջրամատակարարման և ջրահեռացման ցանցերը հանդիսանում են համայնքային սեփականություն և գտնվում են անբարվոք ու մաշված վիճակում, ինչը լուրջ խնդիրներ է առաջացնում բնակչությանը

ստանդարտներին համապատասխան որակյալ ջրամատակարարման հարցում: Գլխամասային կառույցներից շատերը չունեն սանիտարական պահպանման գոտիներ, բնակչությանը տրվող ջուրը հիմնականում չի վարակազերծվում:

7.3.2 Իրականացման առաջընթացը

.Գյուղական համայնքներում խմելու ջրի արտաքին ցանցերը 90% հիմնանորոգված են, իսկ ներքին ցանցերը հիմնականում գտնվում են ֆիզիկապես մաշված վիճակում, որը պատճառ է դառնում ջրի կորստի և որակական հատկանիշների վատթարացմանը :

1. Հրատապ խնդիր է 2 քաղաքներում (Եղեգնաձոր, Վայք) կոյուղու մաքրման կայանների (կոլեկտորի) կառուցումը:

Համեմատական

ՀՀ Վայոց ձորի մարզի 2015-2018 թթ. սոցիալ-տնտեսական զարգացման

Ծրագրի ջրամատակարարման, ջրահեռացման ոլորտի 2016թ. կիսամյակային գնահատված կարիքների և տարեկան աշխատանքային պլանի

Ոլորտը/ֆինանսավորման աղբյուրը	2014թ. կարիքների գնահատման արժեքը ըստ ՄՁԾ-ի, հազ.դրամ	2014թ. ՏԱՊ-ով նախատեսված իրատեսական բյուջե, հազ.դրամ	ֆինանսավորման չափը 01.07.2014թ դրությամբ, հազ.դրամ
5.2.ԽՄԵԼՈՒ ԶՐԱՄԱՏԱԿԱՐԱՐՈՒՄ ԵՎ ԶՐԱՀԵՌԱՑՈՒՄ	341,000.0	341,000.0	680,600.0
որից՝			
պետական բյուջե			
դոնորներ			
համայնքային բյուջե	341,000.0	341,000.0	680,600.0
այլ աղբյուրներով	341,000.0	341,000.0	680,600.0

7.3.3 Խնդիրները

Մարզի համայնքների խմելու ջրի մատակարարման և ջրահեռացման ցանցերի հիմնական մասը ունեն 30-40 տարվա հնություն, խարխլված են և ենթակա են հիմնանորոգման: Պետությունից և այլ ներդրողների սուղ միջոցները բավարար չեն հիմնախնդիրները կարգավորելու համար:

7.3.4 Քաղած դասերը և հետագա քայլերը

Գյուղական բնակավայրերի ջրամատակարարման և ջրահեռացման ցանցերը հանդիսանում են համայնքային սեփականություն և գտնվում են խիստ անբարվոք ու մաշված վիճակում, ինչը լուրջ խնդիրներ է առաջացնում բնակչությանը ստանդարտներին համապատասխան որակյալ ջրամատակարարման հարցում: Գլխամասային կառույցները հիմնականում չունեն սանիտարական պահպանման գոտիներ, բնակչությանը տրվող ջուրը հիմնականում չի վարակազերծվում:

Հետագա ծրագրերում պետք է հաշվի առնվեն մարզի զարգացման ծրագրով նախատեսված առաջնահերթությունները:

7.4 Գազամատակարարում

7.4.1 Քաղաքականության վերլուծություն

Գազիֆիկացումը մարզի զարգացման կարևոր նախապայմաններից մեկն է: Երկարատև ձմեռները և այլընտրանքային էներգիայի աղբյուրների բացակայությունը ընդգծում են բնական գազի մատակարարման հրատապությունը համայնքների համար: Միաժամանակ գազի առկայությունը յուրաքանչյուր տնային տնտեսությունում հնարավորություն կտա տնտեսել տարեկան շուրջ 5-6 խ.մ. վառելափայտ, որն իր հերթին նշանակում է շրջակա միջավայրի էկոհամակարգի բարելավում:

Համայնքներում գերակայություն է համարվում գազամատակարարման ցանցի կառուցումը:

7.4.2 Իրականացման առաջընթացը

2016 թվականի 1-ին կիսամյակում շարունակվել են մարզի բնակավայրերի գազիֆիկացման ուղղությամբ տարվող աշխատանքները : 2016թ-ի 1-ին կիսամյակում <Հայրուսգազարդ> ՓԲԸ-ի կողմից բաժանորդների թիվը ավելացվել է 51-ով, որից 6 -ը բազմաբնակարան շենքերի բնակարաններ են, իսկ 45-ը՝ անհատական տներ: Անվտանգության ապահովման նպատակով բնակարաններում տեղադրվել է 59 հատ անվտանգության ազդանշանիչ ինքնաշխատ համակարգ, որից 52-ը առանձնատներում, իսկ 7-ը՝ բազմաբնակարան շենքերում:

Համեմատական

ՀՀ Վայոց ձորի մարզի 2015-2018 թթ. սոցիալ-տնտեսական զարգացման

ծրագրի գազաֆիկացման ոլորտի 2016թ. կիսամյակային գնահատված կարիքների և տարեկան աշխատանքային պլանի

Ոլորտը/Ֆինանսավորման աղբյուրը	2015թ. կարիքների գնահատման արժեքը ըստ ՄՁԾ-ի	2015թ ՏԱՊ-ով նախատեսված իրատեսական բյուջե	Ֆինանսավորման չափը 01.01.2015թ դրությամբ
5.3. ԳԱԶԱՖԻԿԱՑՈՒՄ	375,000.0	375,000.0	55,000.0
որից՝			0.0
պետական բյուջե			
դոնորներ			
համայնքային բյուջե			
այլ աղբյուրներով	375,000.0	375,000.0	55,000.0

7.4.3 Խնդիրները

<<ՀայԴուազազարդ>> ՓԲԸ-ի ներդրումները բավարար չեն ապահովելու նույնիսկ հիմնական գազատարին համեմատաբար մոտ գտնվող համայնքների գազի ֆիկացման համար:

8. ՏԱՐԱԾՔԱՅԻՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒՄ, ՏԵՂԱԿԱՆ ԻՆՔՆԱԿԱՌԱՎԱՐՈՒՄ ԵՎ ՔԱՂԱՔԱՑԻԱԿԱՆ ՀԱՍԱՐԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

8.1 Տարածքային կառավարում

8.1.1 Քաղաքականության վերլուծություն

Հայաստանի մարզերում ներդրված տարածքային կառավարման համակարգը գործում է արդյունավետությամբ, սակայն շարունակական կատարելագործման կարիք ունի: Դեռևս 2009 թվականից շրջանառության մեջ է ՀՀ Նախագահի 1997 թվականի մայիսի 6-ի «Հայաստանի Հանրապետության մարզերում պետական կառավարման մասին» ՆՀ-728 հրամանագրում փոփոխություններ կատարելու մասին ՀՀ Նախագահի հրամանագրի նախագիծը, որը ներկայացվել է մարզպետարաններին և որի վերաբերյալ Վայոց ձորի մարզպետարանի կողմից նույնպես ներկայացվել են առաջարկություններ:

ՀՀ կառավարության 2002 թվականի սեպտեմբերի 19-ի N1794 որոշմամբ հաստատված ՀՀ Վայոց ձորի մարզպետարանի կազմակերպական կառուցվածքը ՀՀ կառավարության 2009 թվականի ապրիլի 2-ի N329-Ն որոշմամբ ենթարկվեց փոփոխությունների: Մարզպետարանի կառավարման նոր կազմակերպական կառուցվածքը հնարավորություն է տալիս հիմնականում լուծելու առկա հիմնախնդիրները և արդյունավետ կերպով իրականացնելու մարզպետի լիազորությունները: Հետագայում այս փոփոխությունների դինամիկան կարող է

շարունակվել, քանի որ համակարգը պետք է հարմարեցվի գոյություն ունեցող զարգացումներին: Հայաստանի տարածքային կառավարման էլեկտրոնային համակարգի ներդրման արդյունքում Վայոց ձորի մարզն ինտեռնետում ներկայացված է պաշտոնական էջով (<http://vdzor.gov.am>): Դա հնարավորություն է տալիս հրապարակային դարձնել տարածքային կառավարման մարմինների գործունեությունը՝ ապահովելով անհրաժեշտ տեղեկատվություն: Էլեկտրոնային կառավարման բնագավառում Վայոց ձորի մարզպետարանում որոշակի քայլեր արդեն արվել են: Առկա է տվյալների բավարար բազա, որը սակայն կարիք ունի համակարգման, տվյալների թարմացման, ինչպես նաև դրանից օգտվելու մեխանիզմների մշակման: ՀՀ կառավարության 2009 թվականի հունվարի 15-ի N40-Ն որոշմամբ հաստատված ՀՀ կառավարության 2009 թվականի գերակա խնդիրների ծրագրով գերակա խնդիր է համարվել նաև ժամանակակից տեղեկատվական տեխնոլոգիաների ներդրումը ՀՀ տարածքային կառավարման և տեղական ինքնակառավարման մարմիններում, որի լուծման քայլ է հանդիսանում էլեկտրոնային փաստաթղթաշարժի «Mulberry» համակարգի ներդրումը ՀՀ մարզպետարաններում: Mulberry համակարգը 2009 թվականի դեկտեմբերին վերջնականապես ներդրվել է մարզպետարանում:

8.1.2 Իրականացման առաջընթացը

Վայոց ձորի մարզում 2016 թվականի առաջին կիսամյակի ընթացքում շարունակվել են տարածքային կառավարման և տեղական ինքնակառավարման համակարգերի կատարելագործման, ինչպես նաև քաղաքացիական հասարակության հիմքերի ամրապնդմանն ուղղված միջոցառումները:

Տարածքային կառավարման բնագավառում 2016 թվականի առաջին կիսամյակի ընթացքում Վայոց ձորի մարզում իրագործվել է հետևյալը.

- 1) Մարզպետին օրենսդրությամբ վերապահված լիազորությունների շրջանակներում ֆինանսների, քաղաքաշինության, բնակարանային և կոմունալ տնտեսության, տրանսպորտի և ճանապարհաշինության, գյուղատնտեսության և հողօգտագործման, կրթության, առողջապահության, սոցիալական ապահովության, մշակույթի և սպորտի, բնության և շրջակա միջավայրի պահպանության բնագավառներում ՀՀ կառավարության տարածքային քաղաքականության իրականացում, ոստիկանության և ազգային անվտանգության, պաշտպանության, կապի, էներգետիկայի, հարկային, արտակարգ իրավիճակների և քաղաքացիական պաշտպանության ու այլ ոլորտներում հանրապետական գործադիր մարմինների տարածքային ծառայությունների գործունեության համակարգում:
- 2) Վայոց ձորի մարզպետարանի, հանրապետական գործադիր մարմինների տարածքային ստորաբաժանումների, ՏԻՄ-երի, ինչպես նաև ոչ պետական հատվածի փոխհարաբերությունների շարունակական կատարելագործմանն ուղղված միջոցառումների իրականացում:
- 3) Մարզպետարանի կողմից ՏԻՄ-երին տրամադրվող մեթոդաբանական օգնության, դրա տրամադրման մեխանիզմների հստակեցում և դրանց արդյունավետության բարձրացում:
- 4) Մարզային զարգացման գործընթացներում Վայոց ձորի մարզի խորհրդի դերը բարձրացնելուն ուղղված միջոցառումներ:
- 5) Մարզպետարանի աշխատակազմի կարողությունների որոշակի հզորացում:

2016 թվականի առաջին կիսամյակի ընթացքում աճել է մարզպետարանի՝ համակարգիչներով և ժամանակակից կապի միջոցներով հագեցվածության մակարդակը:

Մարզպետարանի աշխատակազմի ստորաբաժանումների ներքին կառուցվածքի և մասնագետների միջև գործառույթների բաշխման սկզբունքների նույնականությունն ու միասնականությունն ապահովելու նպատակով համապատասխան փոփոխություններ են կատարվել աշխատակազմի առանձին ստորաբաժանումների քաղաքացիական ծառայողների պաշտոնների անձնագրերում: Ընթացել է մարզպետարանի քաղաքացիական ծառայության թափուր պաշտոնների համալրման գործընթացը: Հաշվետու ժամանակաշրջանում իրականացվել է քաղաքացիական ծառայողների վերապատրաստում և ատեստավորում:

6) Մարզպետարանի ֆունկցիոնալ գործունեության ապահովման տեսանկյունից կարևոր, ներքին փաստաթղթաշրջանառության արդյունավետ կազմակերպում և այդ գործընթացում համակարգչային տեխնոլոգիաների պարտադիր կիրառում:

7) Մարզպետարանի պաշտոնական տեղեկատվության շրջանառության՝ առավելագույն չափով էլեկտրոնային տարբերակով իրականացում: Հայաստանի տարածքային կառավարման էլեկտրոնային համակարգի ներդրման արդյունքում Վայոց ձորի մարզն ինտեռնետում ներկայացված է պաշտոնական էջով (<http://vdzor.gov.am>): Դա հնարավորություն է տալիս հրապարակային դարձնել տարածքային կառավարման բնագավառում մարզպետի և մարզպետարանի գործունեությունը՝ ապահովելով անհրաժեշտ տեղեկատվություն: ՀՀ կառավարության 2009 թվականի հունվարի 15-ի N40-Ն որոշմամբ հաստատված ՀՀ կառավարության 2009 թվականի գերակա խնդիրների ծրագրի համաձայն, 2009 թվականի դեկտեմբերին Վայոց ձորի մարզպետարանում ներդրվեց Mulberry համակարգը, որը 2016 թվականի արդյունքներով ապահովեց մարզպետարանի գործունեության զգալի արդյունավետություն: 2016 թվականի առաջին կիսամյակի ընթացքում փաստաթղթաշարժի գերակշիռ մասն իրականացվել է հենց այս համակարգի միջոցով: Զգալիորեն կրճատվել է ավելորդ փաստաթղթաշարժը, բարձրացել աշխատանքի արդյունավետությունը: Չնայած դրան, համակարգը դեռևս կատարելագործման կարիք ունի: Անհրաժեշտ է՝ փաստաթղթերի փոխանակման ավգորիթմը դինամիկ կերպով կատարելագործել, ունենալ դասակարգված էլեկտրոնային պանակներ ստեղծելու, միատեսակ փաստաթղթերը դրանց մեջ պահելու, փաստաթղթերն արագ գտնելու և մի շարք այլ հնարավորություններ:

Բարձր տեխնոլոգիաների արդի արագընթաց զարգացումների ֆոնի վրա առաջացել է նաև մարզի համայնքապետարանների աշխատակազմերում նույնպես այս համակարգը ներդնելու անհրաժեշտությունը : Եթե համակարգը ներդրվի տեղական ինքնակառավարման մարմիններում, ինչպես նաև հանրապետական գործադիր մարմինների բոլոր տարածքային ստորաբաժանումներում, ապա զգալիորեն կբարձրանա այս մարմինների հետ աշխատելու արդյունավետությունը, համայնքապետարանների աշխատակազմերում կփոխվի կադրերի որակական մակարդակը:

8) Առաջին կիսամյակի ընթացքում շրջանառության մեջ է եղել ՀՀ մարզերում տարածքային կառավարման մարմինների գործունեության կարգը սահմանելու մասին ՀՀ Նախագահի նոր հրամագրի նախագիծը, որի վերաբերյալ մարզպետարանի աշխատակազմի կողմից ներկայացվել են մի շարք առաջարկություններ: ՀՀ Նախագահի նոր հրամանագրի ընդունման դեպքում

տարածքային կառավարման համակարգը զգալիորեն կկատարելագործվի:

Համեմատական

ՀՀ Վայոց ձորի մարզի 2015-2018 թթ. սոցիալ-տնտեսական զարգացման

Ծրագրի տարածքային կառավարման ոլորտի 2016թ. գնահատված կարիքների և տարեկան աշխատանքային պլանի

Ոլորտը/ֆինանսավորման աղբյուրը	2015թ. կարիքների գնահատման արժեքը ըստ ՄՁԾ-ի	2015թ ՏԱՊ-ով նախատեսված իրատեսական բյուջե	Ֆինանսավորման չափը 01.07.2015թ. դրությամբ
6,ՏԱՐԱԾՔԱՅԻՆԿԱՌԱՎԱՐՈՒՄ,ՏԵՂԱԿԱՆ ԻՆՔՆԱԿԱՌԱՎԱՐՈՒՄ ԵՎ ՔԱՂԱՔԱՑԻԱԿԱՆ ՀԱՍԱՐԱԿՈՒԹՅՈՒՆ	222,976.8	222,976.8	170.000
որից՝			
պետական բյուջե		0.0	
դոնորներ			
Համայնքների ֆոնդային բյուջեներով նախատեսված կապիտալ ներդրումներ	222,976.8	222,976.8	170000
այլ աղբյուրներով			

8.1.3 Խնդիրները

Տարածքային կառավարման համակարգում ձևավորված մշակույթի առանձին տարրեր անհրաժեշտ է տարածել նաև տեղական ինքնակառավարման համակարգում: Առանց տեղական ինքնակառավարման համակարգի հետ սերտ համագործակցության հնարավոր չէ ապահովել երկու համակարգերի կառավարման արդյունավետությունը: Այս ենթատեքստում բարձր տեխնոլոգիաների արդի արագընթաց զարգացումների ֆոնի վրա առաջացել է նաև մարզի համայնքապետարանների աշխատակազմերում նույնպես Mulberry համակարգը ներդնելու անհրաժեշտությունը: Եթե համակարգը ներդրվի քաղաքապետարաններում ու գյուղապետարաններում, զգալիորեն կբարձրանա համայնքների հետ աշխատելու արդյունավետությունը, համայնքապետարանների աշխատակազմերում կփոխվի կադրերի որակական մակարդակը:

8.1.4 Քաղած դասերը և հետագա քայլերը

Կարելի է հետևություն անել, որ այսօր տարածքային կառավարման համակարգում շեշտադրումը հիմնականում պետք է լինի բնագավառի օրենսդրության

կատարելագործման, համակարգի էլեկտրոնային կառավարման, մարզպետարանի տեխնիկական հագեցվածության մակարդակների բարձրացման, կադրերի որակավորման շարունակական բարձրացման վրա (պետական կառավարման համակարգում, ի տարբերություն մասնավոր առանձին ոլորտների, աշխատակիցների վարձատրության չափը համեմատաբար ցածր է և, բնականաբար, բարձր որակավորում ունեցող կադրերի առկայությունը համակարգում պակասելու միտում ունի, կադրերին ներկայացվող որակական բարձր պահանջները ենթադրում են նաև բարձր աշխատավարձի առկայություն, որն իր հերթին հակադարձ կերպով նպաստելու է ծառայողների որակավորման բարձրացմանը):

8.2 Տեղական ինքնակառավարում

8.2.1 Քաղաքականության վերլուծություն

2016 թվականի առաջին կիսամյակի ընթացքում մարզի 44 համայնքներում կարևորագույն խնդիր է համայնքների կարողությունների շարունակական բարձրացումը: Համայնքների կարողությունների բարձրացման կարևոր նախապայման է դոտացիաների տրամադրումը: Վերջին տարիների դրական տեղաշարժերից մեկն այն է, որ պետական բյուջեով նախատեսված դոտացիաները բոլոր համայնքներին հատկացվում են 100%-ով:

Չլուծված հիմնախնդիր է մնում համայնքների բյուջեների սեփական եկամուտների հավաքագրման լիարժեք ապահովումը, որի իրականացման համար անհրաժեշտ է գործուն մեխանիզմներ մշակել: Մասնավորապես անհրաժեշտ է համապատասխան փոփոխություններ կատարել «Տեղական ինքնակառավարման մասին», «հողի հարկի մասին», «Գույքահարկի մասին», «Հայաստանի Հանրապետության բյուջետային համակարգի մասին» ՀՀ օրենքներում, բարձրացնել հարկային վարչարարության մակարդակը և որակը: Այս առումով անհրաժեշտ է բարձրացնել համայնքի ավագանու՝ որպես համայնքի ներկայացուցչական մարմնի դերը՝ համայնքի գույքի կառավարման, համայնքի ղեկավարի գործունեության վերահսկման մասով:

8.2.2 Իրականացման առաջընթացը

2016 թվականի առաջին կիսամյակի ընթացքում մարզի համայնքներում շարունակվել է համայնքների կարողությունների շարունակական բարձրացման գործընթացը:

Շարունակվել է համայնքների բյուջեների սեփական եկամուտների հավաքագրման լիարժեք ապահովմանը նպաստող քայլերի իրականացումը: Համայնքների խոշորացման և միջհամայնքային միավորումների ստեղծման ներկա ֆոնի վրա, մարզի համայնքների խոշորացման խնդիրը քննարկվել է մարզպետարանում և ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարություն են ներկայացվել խոշորացման հնարավոր տարբերակներ: Խնդիրը դեռևս քննարկման փուլում է:

2015 թվականի առաջին կիսամյակի ընթացքում Վայոց ձորի մարզպետարանն աշխատանքներ է տարել համայնքային ծառայության ոլորտի խնդիրների շարունակական լուծման ուղղությամբ: 2016 թվականի առաջին կիսամյակի ընթացքում համայնքային ծառայության թափուր պաշտոններ զբաղեցնելու համար հայտարարվել

են 19 մրցույթ , որոնց արդյունքում համալրվել է 19 թափուր պաշտոն : 2016 թվականի առաջին կիսամյակի ընթացքում ՀՀ փոխվարչապետ , տարածքային կառավարման նախարարի կողմից հաստատված պլան-գրաֆիկի համաձայն իրականացվել է 80 համայնքային ծառայողների վերապատրաստում: 2015թ. Հուլիսի 1-ի դրությամբ մարզում առկա է համայնքային ծառայության 189 պաշտոն, թափուր է 3 պաշտոն: 2014 թվականի ընթացքում կշարունակվեն նշված թափուր պաշտոնների համալրման և համայնքային ծառայության բնագավառի մյուս աշխատանքները:

Առանձնակի ուշադրության է արժանացել ՀՀ տարածքային կառավարման նախարար, փոխվարչապետի 2009 թվականի հունվարի 26-ի N05-Ն հրամանով հաստատված համայնքային ծառայողների գրանցամատյանի վարման կարգի համաձայն, ՀՀ Վայոց ձորի մարզի քաղաքային և գյուղական համայնքների ղեկավարների կողմից համայնքապետարանների աշխատակազմերի համայնքային ծառայողների, այդ թվում՝ ժամկետային աշխատանքային պայմանագրով համայնքային ծառայության պաշտոն զբաղեցնող, ինչպես նաև պաշտոնից ազատված անձանց վերաբերյալ գրանցամատյանները (Ձև1, Ձև2) սահմանված ժամկետներում և պատշաճ լրացված վիճակում ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարությանը տրամադրելու խնդիրը: Համայնքապետարանների աշխատակազմերին այս հարցում ցույց է տրվել մեթոդական ու խորհրդատվական օգնություն և առաջարկվել է սահմանված կարգով լրացնել գրանցամատյանները, պարբերաբար թարմացնել դրանցում առկա տվյալները և փոփոխությունների դեպքում ներկայացնել ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարություն:

Տեղական ինքնակառավարման համակարգում կարևոր և դեռևս ամբողջությամբ չլուծված խնդիրներից մեկը շարունակում է մնալ համայնքների տեխնիկական զինվածության մակարդակի բարձրացումը: 2015 թվականի առաջին կիսամյակի ընթացքում օրակարգային կարևոր խնդիրներից էր մարզի բոլոր համայնքների՝ ժամանակակից համակարգչային սարքավորումներով ապահովման հարցը, որը շարունակական լուծում է ստացել:

Այս խնդիրը գտնվում է ՀՀ կառավարության ուշադրության կենտրոնում: Դեռևս 2009 թվականին Զարգացման միջազգային ընկերակցության և Հայաստանի Հանրապետության միջև կնքված N3891-AM վարկային պայմանագրի շրջանակներում պետական հատվածի արդիականացման ծրագրի (ՊՀԱԾ) նպատակների համար ձեռք բերված համակարգչային տեխնիկայի որոշակի քանակություն ՀՀ կառավարության 2009 թվականի հուլիսի 16-ի «Գույք ամրացնելու և նվիրելու մասին» N805-Ա որոշման 1-ին կետի 3-րդ ենթակետի ու 4-րդ կետի համաձայն նվիրաբերվել է նաև Վայոց ձորի մարզի 5 համայնքների և այժմ ծառայում է «Համայնքային կառավարման տեղեկատվական համակարգի» շահագործման նպատակներին: 2013 թվականի ընթացքում մարզի Ելփինի, Ռինդի, Խաչիկի և Վերնաշենի գյուղական համայնքներին, 2014 թ. Առաջին կիսամյակի ընթացքում մարզի Ազատեկի, Հերիերի, Կարմրաշենի, Արտաբույնքի, Շատինի, Զիվայի գյուղական համայնքներին տրամադրվել են համակարգիչներ վերը նշված ծրագրով շահագործելու նպատակով: Չնայած դրան, մարզի 2 համայնքներ մնում են առանց համակարգիչների: Համայնքների ղեկավարներին առաջարկվել է հնարավոր ծրագրերով կամ համայնքի բյուջեի միջոցներով ապահովել համայնքապետարանների աշխատակազմերի՝ համակարգչային տեխնիկայով ու սարքավորումներով համալրման գործընթացը:

2014 թվականի հուլիսի 1-ի դրությամբ, ըստ համայնքներից ստացված տվյալների, շուրջ 42 համայնք ունի ժամանակակից պահանջներին բավարարող համակարգիչներ, իրենց գործունեության կազմակերպման համար անհրաժեշտ

համակարգչային ծրագրեր, 42 համայնք օգտվում է ինտերնետ կապից: Արդյունքում այս համայնքները հնարավորություն են ստացել պատշաճ կերպով վարել իրենց գործավարությունը, ապահովել տեղեկատվության արդյունավետ փոխանակումը մարզպետարանի և այլ մարմինների հետ:

2014 թվականի առաջին կիսամյակի ընթացքում մարզպետարանի ուշադրության կենտրոնում է եղել համայնքային զարգացման ծրագրերի իրականացումը: Առավելապես ուշադրություն է դարձվել համայնքային ենթակառուցվածքների (ճանապարհներ, ջրամատակարարման, ջեռուցման, գազամատակարարման համակարգեր, կապի միջոցներ, սոցիալական և կրթական ենթակառուցվածքներ) վերականգնմանն ուղղված ծրագրերի վրա:

Տեղական ինքնակառավարման բնագավառի 2016 թվականի ՄԶԾ գերակայություններին համահունչ Վայոց ձորի մարզում 2016 թվականի առաջին կիսամյակի ընթացքում իրականացվել են նաև հետևյալ միջոցառումները.

- 1) Համայնքների բյուջետային կարողությունների ամրապնդում ու զարգացում, բյուջեների հավաքագրման մակարդակի բարձրացում
- 2) Աջակցություն համայնքներին՝ առկա առաջնահերթ հիմնախնդիրների բացահայտման և դրանց լուծման գործում
- 3) Համայնքային ծառայության գործընթացի ներդրման ընթացքում առաջացած խնդիրների պարբերաբար քննարկումների կազմակերպում, որն իրականացվել է ըստ մարզի տարածաշրջանների, յուրաքանչյուր ամսվա վերջին ուրբաթ օրը կազմակերպվող սեմինար-խորհրդակցությունների ժամանակ:

8.2.3 Խնդիրները

Տարածքային կառավարման համակարգի «Խնդիրները» ենթավերնագրի տակ նշվել է, որ համակարգում ձևավորված մշակույթի առանձին տարրեր անհրաժեշտ է տարածել նաև տեղական ինքնակառավարման ոլորտում: Փաստորեն այս երկու ոլորտներն իրականում սերտ համագործակցության մեջ են, սակայն երկու համակարգերի կառավարման բարձր արդյունավետություն ապահովելու համար անհրաժեշտ է կիրառել ավելի հստակ մեխանիզմներ: Արդեն նշվել է, որ բարձր տեխնոլոգիաների արդի արագընթաց զարգացումների ֆոնի վրա առաջացել է նաև մարզի համայնքապետարանների աշխատակազմերում նույնպես Mulberry համակարգը ներդնելու անհրաժեշտությունը: 2016 թվականի հուլիսի 1-ի դրությամբ համակարգը ներդրվել է 3 քաղաքապետարաններում ու 10 գյուղապետարանում: Մյուս գյուղապետարաններում համակարգի ներդրման դեպքում զգալիորեն կբարձրանա համայնքների հետ աշխատելու արդյունավետությունը, համայնքապետարանների աշխատակազմերում կփոխվի կադրերի որակական մակարդակը, կգործարկվեն ոլորտների խնդիրների լուծման համանման եղանակներ:

8.2.4 Քաղաժ դասերը և հետագա քայլերը

Կարելի է հետևություն անել, որ այսօր տեղական ինքնակառավարման համակարգում նույնպես շեշտադրումը հիմնականում պետք է լինի բնագավառի օրենսդրության կատարելագործման, համակարգի էլեկտրոնային կառավարման, համայնքապետարանների աշխատակազմերի տեխնիկական հագեցվածության մակարդակների բարձրացման, կադրերի որակավորման շարունակական

բարձրացման վրա (տեղական ինքնակառավարման համակարգում նույնպես, ի տարբերություն մասնավոր առանձին ոլորտների, աշխատակիցների վարձատրության չափը համեմատաբար ցածր է և, բնականաբար, բարձր որակավորում ունեցող կադրերի առկայությունը համակարգում պակասելու միտում ունի, իսկ մարզի գյուղական համայնքների մեծ մասում որակյալ կադրերի խիստ պակաս կա, կադրերին ներկայացվող որակական բարձր պահանջները ենթադրում են նաև բարձր աշխատավարձի առկայություն, որն իր հերթին հակադարձ կերպով նպաստելու է համայնքային ծառայողների որակավորման բարձրացմանը):

8.3 Քաղաքացիական հասարակություն

8.3.1 Քաղաքականության վերլուծություն

Ընդհանուր առմամբ հասարակության մի մասը կրավորական և սպասողական դիրքորոշում ունի մարզում ընթացող գործընթացների նկատմամբ, որն ունի օբյեկտիվ և սուբյեկտիվ պատճառներ: Տարածքային կառավարման և տեղական ինքնակառավարման համակարգերի գործունեության կարևոր ուղղություններից մեկը պետք է լինի այդ կրավորական դիրքորոշման վերացումը և հասարակության լայն խավերի ընդգրկումը, մասնակցությունը մարզային և համայնքային զարգացման գործընթացներին: Այս հարցը լուծելու համար օրենսդրության առումով բավարար պայմաններ կան, խնդիրը մարդկանց որոշակի հատվածի հոգեբանության, հոգեկերտվածքի և մտածողության վերափոխման մեջ է, որը պետք է իրականացվի պետական, տարածքային կառավարման ու տեղական ինքնակառավարման մարմինների համապատասխան քայլերի շնորհիվ:

8.3.2 Իրականացման առաջընթացը

2015 թվականի առաջին կիսամյակի ընթացքում տարածքային կառավարման և տեղական ինքնակառավարման մարմինների առավել թափանցիկ գործունեությունն ապահովելու նպատակով, մարզպետարանի աշխատակազմի, ՏԻՄ-երի և մարզի հասարակական կազմակերպությունների ջանքերով իրականացվել են հետևյալ միջոցառումները.

- 1) Մարզի տարածքում գործող ՀԼՄ-ների միջոցով հաղորդումների հեռարձակում՝ ներկայացնելով մարզպետի, մարզպետարանի և մարզային ենթակայության կազմակերպությունների գործունեությունը, գոյություն ունեցող հիմնախնդիրները և կատարվող ծրագրերը, առավել լայն կիրառություն ունեցող օրենքների և նորմատիվ իրավական ակտերի, դրանցում կատարվող փոփոխությունների վերաբերյալ հաղորդագրությունների հրապարակում
- 2) Պարբերաբար և համակարգված ձևով մարզպետի, նրա տեղակալների և մարզպետարանում այլ ղեկավար պաշտոններ զբաղեցնող անձանց դեպի համայնքներ այցելությունների կազմակերպում, որոնք ուղեկցվել են տեղական ինքնակառավարման մարմինների և համայնքի բնակչության հետ հանդիպում-քննարկումներով, որոնց ժամանակ մարզի առաջին դեմքերից բնակչության մի մասը հնարավորություն ունեցավ ստանալ անհրաժեշտ տեղեկատվություն և

բացատրություններ

- 3) Հաշվետու ժամանակաշրջանում Վայոց ձորի մարզպետարանում քաղաքացիներից ստացվել է 523 նամակ, որից՝ 372 դիմում նյութական օգնության խնդրանքով , 45 դիմում բուժօգնություն ստանալու խնդրանքով : Մնացած 106 նամակները եղել են գյուղատնտեսության, կոմունալ-կենցաղային, բնակարային, նպաստի և կենսաթոշակի հարցերի , հողօգտագործման և հողհատկացման , աշխատանքի տեղավորման և հաշվառման մասին : Ստացված բոլոր նամակներում բարձրացված խնդիրներին տրվել են համապատասխան լուծումներ :
- 4) Հասարակական կազմակերպությունների և զանգվածային լրատվամիջոցների ներկայացուցիչների՝ մարզի խորհրդի նիստերին մասնակցության ցուցանիշի բարձրացում
- 5) համայնքների բնակիչների շրջանում իրավունքների և պարտականությունների մասին իրազեկության բարձրացմանն ուղղված միջոցառումների կազմակերպում: Այս գործընթացի շրջանակներում և ի կատարումն ՀՀ տարածքային կառավարման նախարար, փոխվարչապետի 2009 թվականի օգոստոսի 11-ի №01/16/4439-09-ի հանձնարարականի, դեռևս 2009 թվականի օգոստոսից ՀՀ Վայոց ձորի մարզի բոլոր համայնքների ղեկավարներին առաջարկվել է ապահովել համայնքների բյուջեների եռամսյակային և տարեկան հաշվետվությունները, հաստատված բյուջեն և նրանում կատարվող փոփոխությունները համայնքապետարանների աշխատակազմերում ցուցատախտակներին և տեսանելի այլ վայրերում փակցնելու, լրատվամիջոցներով հրապարակելու, սեփական կայք էջերում տեղադրելու գործընթացը, ինչպես նաև համայնքապետարանների աշխատակազմում գործավարության մատյանի, հնարավորության սահմաններում՝ ավագանու աշխատասենյակի առկայությունը: Գործընթացը 2009 թվականի օգոստոսից վերցվել է հսկողության և մարզպետարանի կողմից համայնքներում պարբերաբար կատարվում են ուսումնասիրություններ:
- 6) Ի կատարումն ՀՀ հակակոռուպցիոն ռազմավարության միջոցառումների ծրագրի 72.6 կետի 3-րդ ենթակետի պահանջների, ՀՀ տարածքային կառավարման նախարար, փոխվարչապետի 2010 թվականի մայիսի 24-ի N01/16/3030-10 հանձնարարականի համաձայն, մարզի համայնքների ղեկավարներին առաջարկվել է պարբերաբար (յուրաքանչյուր եռամսյակ) ներկայացնել տեղեկատվություն՝ համայնքի ղեկավարի և ավագանու կողմից կազմակերպված ընդունելություններին մասնակցած քաղաքացիների թվաքանակի վերաբերյալ: Համաձայն համայնքներից ստացված հաղորդագրությունների, 2016 թվականի առաջին կիսամյակի ընթացքում համայնքների ղեկավարների մոտ ընդունելություններին դիմած քաղաքացիների թիվը կազմել է 1647, մասնակցածների թիվը՝ 1602, համայնքների ավագանիների մոտ համապատասխանաբար՝ 253 և 229 մարդ:

8.3.3 Խնդիրները

Անհրաժեշտ է ավելի սերտացնել համագործակցությունը մարզպետարանի, տեղական ինքնակառավարման մարմինների և մարզում գործող հասարակական

կազմակերպությունների միջև, որի համար նույնպես պետք է մշակել հստակ մեխանիզմներ:

8.3.4 Քաղած դասերը և հետագա քայլերը

Մարզում գործող մի շարք հասարակական կազմակերպությունների գործունեությունը բավականին արդյունավետորեն է անդրադառնում մարզի և համայնքների սոցիալ-տնտեսական առաջընթացի վրա: Չնայած դրան, նրանց գործունեությունը մարզի կտրվածքով որոշակի համակարգման կարիք ունի՝ մարզպետարանի, տեղական ինքնակառավարման մարմինների և հասարակական կազմակերպությունների քայլերի ներդաշնակեցման, համաձայնեցման, կրկնություններից ու ավելորդություններից խուսափելու առումով: Խնդրի լուծման համար կարելի է ստեղծել հասարակական կազմակերպությունների գործունեությունը մարզում համակարգող որևէ մարմին /ֆորում/, որի արդյունավետ գործունեության արդյունքում կարելի է ապահովել օպտիմալ լուծում: